

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ + ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1949

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΜΗΝΙΑΙΑ

Α'. ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1924—1941

Β'. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΤΟΣ Δ'

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1949 • ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 4

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ἀρχεοντινῆς Δημοκρατίας 2 (πρώην Βουλῆς) ΑΘΗΝΑΙ—Τηλέφ. 33-897

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΑΡΘΡ. 6 Α.Ν. 1092

Διεύθυνσις Περιδικού: Κ. Δ. ΚΑΤΣΑΛΙΔΟΥ, Λ. Σγουρού 2

Διεύθυνσις Τυπογραφείου: «ΠΥΡΣΙΟΣ» Α.Ε. Ἱερά Ὁδὸς 61

Τιμὴ Φύλλου Δρχ. 1.000 - Ἐτησίᾳ συνδρομὴ ἑσωτ. Δρχ. 8.000, ἑξωτ. 10 σελ. ἢ 2 δολ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ — CONTENTS

Ὁ χορὸς τῆς Πρωτοχρονιάς, ποίημα ὑπὸ Κωστῆ Παλάμα.— Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας πρὸς τοὺς Ἑλληνας Ἐρυθροσταυρίτας	Σελ. 1	a) New year's dance, poem by Mr. Costi Palamas. b) To the Greek Juniors by Mr. D. Vourdoubas, Minister of Education.	Page 1
40 αἰώνων κ' ἰσθρῶματα καὶ πολιτισμὸς τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ Α. Α. Κ.— Ἡ Ἑλληνικὴ Αὐτοκρατορία τοῦ Ἀλεξάνδρου.	2—3	The great tale—Feats of 40 centuries and Civilization of the Greeks. The Greek Empire Alexander's the Great, by Mr. A.A.K.	2—3
Σοφοκλέους Φιλοκτήτης, ὑπὸ Γ. Κουρμούλη, ὑφηγῆτοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.— β) Τὰ δῶρα τῆς Πρωτοχρονιάς, ποίημα ὑπὸ Κωστῆ Παλάμα	4—5	a) Philoctetes by Sophocles by Mr. G. Kourmoulis. b) New year's gifts, poem by C. Palamas	4—5
Ἡ σύγχρονη ἑλληνικὴ λογοτεχνία, Ὁ Ἐθνικός μας ποιητής, ὑπὸ Μελλῆ Νικολαΐδη	6	Modern Greek Literature. Our National Poet by Mr. Nicolaidis	6
Πρώτες βοήθειες. Ξένα σώματα, ὑπὸ Μ. Καλλιποπούλου.	7	First Aid. Foreign bodies by Dr. M. Canellapoulos.	7
Τὸ μεσαιωνικὸν Ἑλληνικὸν ἔπος τοῦ Βασιλείου Διγενῆ Ἀκρίτα, ὑπὸ Π. Καλονάρου.— β) Ἱστορικὰ ἀνέκδοτα.— γ) Λόγια Σοφῶν	8—9	a) The Mediaeval Greek epic poem of Vas-silis Digenis Acrilas by Mr. P. Callonaros. b) Historical anecdotes. c) Wise men's saying	8—9
Παραμονὴ Πρωτοχρονιάς, ὑπὸ Ν. Δημητροκάλλη.	10	New year's Eve by Mr. N. Dim.	10
Ἀρχιμηνιά Πρωτοχρονιά, ὑπὸ Α. Βώττη	11	New year's day, poem by Mr. A. Votis	11
Φωτογραφίαι δράσεως Ε.Ε.Σ.Ν.	12—13	Activity in pictures	12—13
Ἡ πτηνοτροφία, ὑπὸ Κ. ευγᾶ.— β) Ἱστορικὰ σημεῖωματα. Ἡ Ἐλευθερία μας, ὑπὸ Χρ. Ἀγγελομάτη	14	a) Bird breeding by Mr. C. Zevga. b) Historical notes, Our Liberty By Mr. Chr. Angelomatis	13—14
Λαϊκὴ παράδοσις. Ὁ Χριστὸς καὶ τὰ πουλιά, ὑπὸ Α. Μεταξᾶ.— β) Ἀπὸ τῆ γῆ στὰ ἄστρα	15	a) A legend, Christ and birds by M. A. Metaxas. b) From the earth to the sky.	15
Ἀθλητικὴ ζωὴ. Ἡ βαθμολογία τῶν κρατῶν εἰς τὴν Ὀλυμπιάδα, ὑπὸ Σπ. Αὐλωνίτη.	16	Life of sports by Mr. S. Avlonitis.	16
Γιὰ νὰ γνωρίσετε τὴν Ἑλλάδα. Ἐδεσσα.— β) Ἡ σταφίδα	17—18	a) To know Greece, Edessa. b) Raisins.	17—18
Μαθητικὴ συνεργασία, παιγνίδια, σταυρολέξα κλπ.	19—20	Pupils' contribution, games, cross-word puzzles etc.	19—20
Κίνησις Ε.Ε.Σ.Ν.— Δράσις ὁμάδων Ε.Ε.Σ.Ν.— Ἀπὸ τὴν κίνησιν τῶν ξένων Ἐρυθρῶν Σταυρῶν Νεότητος.	21—25	a) G. J. R. C. movement. b) G. J. R. C. Activity. c) Foreign J. R. C. movement	21—25
Ἐξώφυλλο. Πρωτοχρονιάτικο τραγοῦδι (Στίχοι καὶ Μουσικὴ Ξ. Ἀστεριάδη).		Back cover: New year's day Verses and Music by Mr. X. Asteriadis.	

Κ. ΠΑΛΑΜΑ

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Πρωτοχρονιά. Καλὴ καρδιά. Καλοσημαδιά.

Γιὰ τὴν πατρίδα πρωτανοῖχτε τὸ χορὸ παιδιὰ!

—Ὑστερ' ἀπ' τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ

εἶν' ἡ ἀγάπη τῆς Πατρίδος. Ἡ Πατρίδα!

Νὰ ζῆς χωρὶς Πατρίδα δὲ μπορείς.

Ἀκόμα κι ἂν τὴν ἀρνηθῆς.

ὅπου ἐστὶ πᾶς κι ὅπου σταθῆς,

τὸ ρίζωμα ἢ τὴ χίμαιρα πατρίδα θὰ τὰ πῆς.

Φιλῶ σου τ' ἅγια χόματα, ποὺ εἶναι χαρὰ τοῦ κόσμου!

μὲ τῆς ἀγάπης τῇ δροσίᾳ νὰ ζοῦν δλανθιστά...

Πρωτοχρονιά. Καλὴ καρδιά. Καλοσημαδιά.

Γιὰ τὴν Πατρίδα, πρωτανοῖχτε τὸ χορὸ, παιδιὰ!

Ἑλληνες Ἐρυθροσταυρίται

Εἰς ἐκάστην εὐκαιρίαν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπικοινωνῶ με τοὺς νέους καὶ τὰς νέας τῆς Ἑλλάδος, αἰσθάνομαι χαρὰν καὶ ὑπερηφάνειαν. Σήμερον ὁμως, ὅτε ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Νέου Ἑτους, ἀπενθύνομαι πρὸς Σᾶς αἰσθάνομαι καὶ βαθεῖαν συγκίνησιν ἀναμνησκόμενος τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ἐν συνεργασίᾳ ὅλοι οἱ Ἐρυθροσταυρίται ἐπετελέσατε μέχρι τοῦδε διὰ τὴν ἀνακούφισιν τῶν πασχόντων καὶ ἰδίᾳ τῶν ἡρωϊκῶν τραυματιῶν μας, καὶ τῶν μικρῶν παιδιῶν, τὰ ὁποῖα περιμένουν τὴν βοήθειάν μας.

Ἐρυθροσταυρίται, τὸ Νέον Ἑτος εὐρίσκει ὅλους μας εἰς Πανελλήνιον Συναγεσθμόν διὰ τὴν ἐπεράσιον τῆς Παγκοσμίου Ἐλευθερίας, τοὺς Στρατιώτας μας εἰς τὰ βουνά, μετὰ τὸ ὅπλον ἀνὰ χεῖρας νὰ συντρίβουν τοὺς βαρβάρους ἐπιδρομεῖς.

Τὸ Νέον Ἑτος, ὡς σημάνη καὶ διὰ Σᾶς τὸν γενικὸν συναγεσθμόν με μίαν πλέον ἔπαινον καὶ πλέον γόνιμον δόξιν Σας, ἀνάλογον πρὸς τὰς μεγάλας καὶ ἀπεριορίστους ἀνάγκας τὰς ὑποίας ὁ πόλεμος ἐπισωρεύει κατὰ τῆς ἐνδόξου μας Πατρίδος.

Μὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι τὸ 1949 θὰ φέρῃ μετὰ τὴν βοήθειάν τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς προσπάθειάς ὅλων μας τὴν τελικὴν Νίκην καὶ τὴν ποθητὴν Εἰρήνην.

Σᾶς ἀπενθύνω τὰς καλλιτέρας μου Εὐχὰς διὰ τὸ Νέον τοῦτο Ἑτος.

Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ 1. Τζήνα

ΗΜΕΡΟΜ. 16 8 85

ΑΡΙΘ. 36199

Δ. ΒΟΥΡΔΟΥΜΠΑΣ

40v

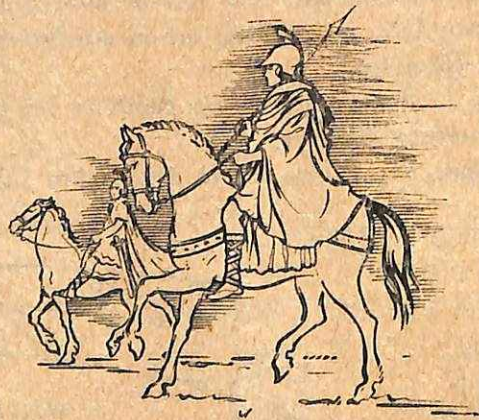
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Όταν η μεγάλη ακμή του κλασσικού Έλληνισμού έπλησσε πια μοιραία προς το τέλος της, όταν, σύμφωνα με τους λεγόμενους «βιολογικούς» νόμους της Ιστορίας, θα έλεγε κανείς ότι ο Έλληνισμός είχε διαγράψει πια την φυσιολογική του σταδιοδρομία και θα έπρεπε να κλίνει προς την παρακμή και την όριστική του δύση, σημειούται ένα από τα καταπληκτικά εκείνα θαύματα, που δημιουργούν την αληθινή ατέλειωτη συνέχεια της Έλληνικής ιστορίας και κάνουν την φυλή μας πραγματικά άθανατη. Κατά τις αρχές του 4ου π. Χ. αιώνα τα αρχαία Έλληνικά «άστεα», που είχαν προσφέρει στην ανθρωπότητα τον τελειότερο πολιτισμό, φαίνονται πια κουρασμένα και άνικα να συνεχίσουν το μεγάλο αυτό έργο. Οι τρομερές μεταξύ των Έλληνικών πόλεων διαμάχες, ο ανταγωνισμός της Σπάρτης και των Αθηνών, ο πολύνεκρος Πελοποννησιακός πόλεμος, η φυσική έσωτερική διαφθορά, που έρχεται μοιραία μετά την μεγαλειότερη ακμή, δίνουν την εντύπωση ότι η κλασσική Ελλάς έδωσε πια ό,τι είχε να δώσει στην ανθρωπότητα και δεν μπορεί να προσφέρει τίποτα περισσότερο. Και όμως το έργο μένει ακόμα άτελειωτο. Πρέπει να διαδοθεί όλο το δυνατόν ευρύτερα ο υπέροχος πολιτισμός, που έδημιούργησαν οι Αθηναίοι και οι Σπαρτιάτες και οι άλλοι Έλληνες της Νοτίου Ελλάδος, να γκρεμισθούν τα τείχη που χωρίζουν ακόμα την Ανατολή από την Δύση, να επέλθει η πραγματική επαφή μεταξύ τους μέσα στο πλαίσιο του Έλληνικού πολιτισμού και να ανοίξει ο δρόμος για την άλλη μεγάλη προσπάθεια προαγωγής της ανθρωπότητας, που ήταν να κάνουν τέσσερες αιώνες αργότερα ο Ίησους Χριστός κι οι μαθηταί κι οι απόστολοί Του.

Ποιός θα αναλάβει αυτό το μεγάλο έργο, αφού εξαντλήθηκαν πια κι εκουράσθηκαν εκείνοι που έβαλαν τα θεμέλιά του; Ευτυχώς δεν έχει εξαντληθεί η Έλληνική φυλή. Διατηρεί στον Βορρά της χώρας τις καινούργιες δυνάμεις, άδοκίματες, ακούραστες ακόμα. Είναι οι Μακεδόνες, που όσο κι αν οι αρχαίοι Αθηναίοι και Σπαρτιάτες, λίγο στενόκαρδοι στις αντιλήψεις τους και με περιορισμένο γεωγραφικό όριζοντα, θεωρούσαν βαρβάρους, είναι εν τούτοις τόσο Έλληνες από την καταγωγή τους και τα ψυχικά και πνευματικά τους χαρίσματα, όσο κι οι κάτοικοι της Νοτίου Ελλάδος. Ζούν μέσα σε μία χώρα πλούσια, γεμάτη πρασινάδα, προικισμένη με όλα τα φυσικά

αγαθά, ικανή να προσφέρει στους κατοίκους της όλη την ευημερία, που χρειάζονται. Γεωργοί, ποιμένες, κυνηγοί, χωρίς μεγάλες φιλοδοξίες, ικανοποιημένοι από ό,τι έχουν, δεν όνειρεύονται κατακτήσεις, που δεν τους χρειάζονται για την απλή ευτυχία της ζωής τους και αφήνουν στους άλλους τις έκστρατείες και τα μεγάλα κατορθώματα. Όταν όμως η ιστορική ανάγκη επιβάλλει μοιραία στους φιλήσυχους αυτούς κι όλην αρκεί ανθρωπότητα την υποχρέωση να αναλάβουν την συνέχεια του μεγάλου έργου, βρίσκονται, σαν να τους έδημιούργησε κάποια Θεία Πρόνοια, δυο Βασιλείς, νεώτατοι κι οι δυο, που έχουν την ψυχή τους γεμάτη από την πιο άσυγκράτητη φιλοδοξία και που κατορθώνουν, ό ένας μετά τον άλλον, να εκπληρώσουν με αφάνταστη μεγαλοπρέπεια το έργο αυτό και να δημιουργήσουν την μεγαλειότερη και ένδοξότερη αυτοκρατορία, που έγνωρισε ποτέ η Ιστορία.

Ήταν και οι δυο μεγάλοι ήγέμονες. Αλλά είναι τόσο ασύγκριτο το μεγαλείον του Αλεξάνδρου, είναι τόσο φωτεινή κι έκθαμβωτική η τροχιά, που αφήκε πίσω του το ιστορικό αυτό μετέωρο, ώστε να σκιαστεί το έργο του πατέρα του Φιλίππου του ΙΙ. και να το κάνει να φαίνεται σχεδόν άσημαντο. Έπειτα ο Φίλιππος, που προετοίμασε την Έλληνική Αυτοκρατορία του Αλεξάνδρου, είχε να αναλάβει και το πιο σκληρό, το πιο αχάριστο μέρος του έργου, εκείνο που θα τον έφερνε μοιραία αντιμέτωπο με την απέραντη αγάπη των άλλων Έλλήνων προς την έλευθερία και την ανεξαρτησία τους, έλευθερία που δεν ήθελαν με κανένα τρόπο να άπαρνηθούν για χάρι ενός ξένου Βασιλέα, που έρχόταν από την μακρινή και άγνωστη Μακεδονία και που θεωρούσαν ακόμα «βαρβάρους». Οι Αθηναίοι γίνονται οι εκπρόσωποι κι οι φορείς

Με αυτή την πνευματική προπαρασκευή ξεκινάει ο Αλέξανδρος για την πραγματοποίηση του μεγάλου του όνειρου...

της το έργο θα ολοκληρώνει. Αλλά αυτό δεν μειώνει καθόλου το γεγονός ότι ο Δημοσθένης, που ανέλαβε θαρραλέα την μονομαχία με το Φίλιππο, που κατώρθωσε κάθε τόσο να ξυπνήσει με τους «Φιλιππικούς» και τους «Όλυνθιακούς» του από την κούραση και από την αδράνεια της την τσακισμένη πια πόλη των Αθηνών, μας έδωσε ένα από τα ωραιότερα και συγκινητικότερα πολιτικά δράματα της Ιστορίας.

Αλλά τίποτα δεν μπορούσε πια να σταματήσει τον Βασιλέα των Μακεδόνων στην μεγάλη προσπάθεια που είχε αναλάβει. Η Ελλάς όλοκληρη έπρεπε να είναι μαζί του, για να μπορέσει αργότερα να κατακτήσει υπό την ηγεσία του γιου του όλοκληρο τον τότε γνωστό κόσμο. Αρχίζει τις έκστρατείες του, καλούμενος από τους Ιερείς της Πυθίας να προστατεύσει το Μαντείο των Δελφών, το αιώνιο ιερό των Ελλήνων, κατά των επιδρομών των Φωκίων και του Βασιλέα των Φιλομήλου. Και έπειτα από σκληρούς και δύσκολους αγώνες, κατορθώνει με την μάχη της Χαιρωνείας να υποτάξει ουσιαστικά όλοκληρη την Ελλάδα για να μπορέσει τελικά να δημιουργήσει το «Κοινό Συνέδριο των Ελλήνων» στην Κόρινθο. Βέβαια δεν ήταν πια οι Έλληνικές πόλεις έλεύτερες, όπως είχαν συνειθίσει να ζουν. Βέβαια ήταν υποχρεωμένες να δέχονται διαταγές και κατευθύνσεις από τον μακρινό αυτόν Βασιλέα, που τους έφαινόταν πάντα βαρβάρους. Όταν όμως στην δεύτερη σύνοδο του «Συνεδρίου» της Κορίνθου τους άνηγγειλε την πρόθεσή του να αναλάβει μία μεγάλη έκστρατεία κατά των Περσών, για να τους τιμωρήσει για τις Ιεροσυλίες, που είχαν διαπράξει στην Ελλάδα, έννοιωσαν όλοι να ξυπνήσουν πάλι μέσα τους ο παλός εκείνος Πανελλήνιος ένθουσιασμός των Μηδικών πολέμων και του έμπιστευθηκαν με κάπως περισσότερη έμπιστοσύνη την άρχιστρατηγία.

Αλλά δεν ήταν πεπρωμένο να αναλάβει ο Φίλιππος την αποφασιστική αυτή έκστρατεία. Το 336, την παραμονή άκριβως της έκστρατείας που είχε κιόλας προετοιμάσει περνώντας τα Δαρδανέλλια ο Στρατηγός του Παρμενίων, όταν ο Φίλιππος έμπαινε στο θέατρο της Πέλλης κάποιος Πausανίας τον έριξε κάτω νεκρό. Και η ώρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου έσήμαινε.

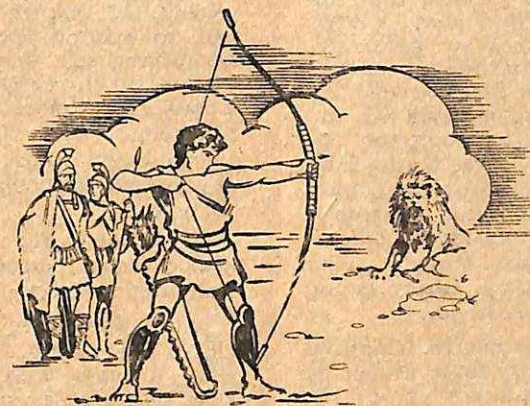
Φαντασθήτε τώρα έσεις, σαν παιδιά, τον νεανία αυτόν, που δεν είχε ακόμη κλείσει τα είκοσί του χρόνια, όταν το πεπρωμένο, τον έκαλούσε να αναλάβει όχι μόνο την διοίκηση μιας μεγάλης κιόλας Αυτοκρατορίας, αλλά την συνέχεια ενός τρομερού αγώνος, που θα τον έτασε αντιμέτωπο στις ισχυρότερες τότε δυνάμεις και στον όποιον ήξερε ο ίδιος ότι θα έδινε αληθινά παγκόσμιο μορφή. Φαντασθήτε τον ψηλό, πραγματικά ώμορφο, με άφθονα καταράματα, που τριγυρίζουν σαν χαίτη λέοντος το έφηβικό του κεφάλι, με ένα σώμα, γυμνασμένο για όλους τους αγώνες και όλες τις στερήσεις, σκεπασμένο σχεδόν παντού από τις ούλες των τραυματών που του είχαν ανοίξει οι πρώτοι νεανικοί του αγώνες. Του άρέσουν τα άθλητικά γυμνάσματα, αλλά αντιπαθεί τον άθλητικό επαγγελματισμό. Εκείνο που πρό πάντων επιδιώκει είναι ο ατομικός κίνδυ-

νος, που να μπορεί να τον αντιμετώπιζε ανδρικά και άδίστακτα. Είναι ευτυχισμένος όταν ο πατέρας του Φίλιππος του επιτρέπει, αν και είναι παιδί σχεδόν ακόμα, να συμμετέχει στον πραγματικό πόλεμο. Σε ηλικία 18 μόλις ετών είναι ένας από τους γενναίους μαχητές και τους πρώτους νικητές της μάχης της Χαιρωνείας. Όταν δεν μπορεί να πολεμήσει, ή προσφιλέστερη άπασχόλησή του είναι το κυνήγι, αλλά κυνήγι με μεγάλα και επικίνδυνα θηρία. Και ένας Σπαρτιάτης, που τον παρηκολούθησε μία μέρα σε κυνήγι λιονταριών, που υπήρχαν τότε στην Μακεδονία, του είπε έπειτα: «Γενναία αγωνίσθηκες με το λιοντάρι για την βασιλική άξια και τιμή!».

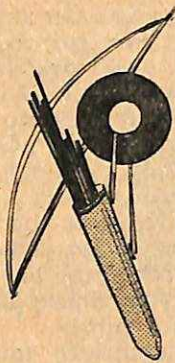
Αλλά και τις καταπληκτικές διοικητικές του ικανότητες τις ανέπτυξε και τις επέδειξε πολύ γρήγορα. Ήταν ακόμα παιδικά δεκαέξι ετών όταν, έπειδή ο πατέρας του έπολεμούσε κατά του Βυζαντίου, τον αντικατέστησε σαν Αντιβασιλέως στη διοίκηση του Κράτους, βοηθούμενος από τις φρόνιμες συμβουλές του Αντιπάτρου.

Εκείνο όμως, που προπάντων χαρακτηρίζει τον Αλέξανδρο είναι ο βαθύτατα έλληνικός χαρακτήρ της ανατροφής και της ζωής του όλοκληρης. Ο Φίλιππος κατέβαλε έξαιρετική προσοχή για το σκοπό αυτό. Έστειλε έπιτηδες και έφερε από την Λέσβο όπου είχε τότε το σχολείο του, τον μεγάλο Αριστοτέλη, όταν ο διάδοχός του ήταν ακόμα μόλις 13 ετών. Αλλά και όλοι οι άλλοι δάσκαλοί του ήταν Αθηναίοι ή Έλληνες από την Νότιο Ελλάδα. Και θα έπρεπε να περιγράψει κανείς πολύ ευρύτερα τον θαυμάσιο αυτό κύκλο, που έδημιουργήθηκε γύρω από τον μικρό Αλέξανδρο και τους όμηλικούς συντρόφους του, που ήταν πεπρωμένο να γίνουν έπειτα οι άγαπημένοι του σύντροφοι σε όλες τις έκστρατείες και τα μεγαλουργήματα, οι δοξασμένοι στρατηγοί και ναύαρχοι του. Σπάνια άλλοτε θα μπορούσε να βρη κανείς στην Ιστορία ένα κύκλο, που να άποτελθείται όσο αυτός από νεαρούς και να έμφανίζει τόσο πλήρως τον Έλληνικό πολιτισμό. Περισσότερο όμως από κάθε άλλον από τους συντρόφους του — ή έταίρους, όπως έμειναν περιφημοί στην Ιστορία — ο Αλέξανδρος έποτίσθηκε ως το βάθος της ψυχής του από τα διδάγματα και τις έμπνεύσεις του Έλληνικού πολιτισμού. Σε όλη του τη ζωή δεν άποχωρίζεται ποτέ τα έργα του Αριστοτέλους, αλλά προτιμάει τον Όμήρου και του Εϋριπίδου. Ο Αχιλλεύς και ο μυθικός του πρόγονος Ηρακλής είναι πάντοτε τα προσφιλή του πρότυπα. Στις πολυάριθμες πόλεις, που ιδρύει ως τα πέρατα του κόσμου και που μένουν στην Ιστορία με το δόξαδόμο του και που δεν ξεχνάει ποτέ να άφιέρωση ιερά στον Απόλλωνα και τον Διόνυσο, τους δυο άγαπημένους του θεούς, Έλληνες, Ιστορικοί, ποιηταί, φιλόσοφοι τον παρακολουθούν σε όλες του τις έκστρατείες και τίποτε δεν τον ένθουσιάζει περισσότερο παρά να μένη έπειτα από τις σκληρές μάχες ως άργα την νύχτα στην σκηνή του με τους έκλεκτούς συζητητές και να ξεχνιέται σε άτέλειωτες συζητήσεις. Ο Εφέσιος Απελλής είναι ο ζωγράφος του και ο Πελοποννήσιος Λύσιππος είναι ο γλύπτης του.

(Συνέχεια στη σελίδα 5)

Η προσφιλέστερη άπασχόλησή του είναι το κυνήγι...

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ "ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ"

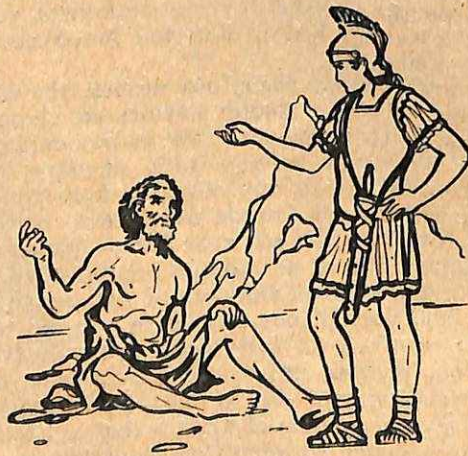
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΚΟΥΡΜΟΥΛΗ,
Υφηγητού του Πανεπιστημίου 'Αθηνών

Σοφοκλής ο υἱὸς τοῦ Σοφίλλου ἀπὸ τὸν Κολωνόν τῶν Ἀθηνῶν ἦτο ὁ ἀγαπημένος τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων. Ὡραίος ἐφηβὸς ἀκόμῃ μὲ τὴν λύραν ἀνὰ χεῖρας καὶ τὴν ἀθλητικὴν ἐνδυμασίαν ἐξήρχε τοῦ χοροῦ τῶν παιδῶν, ὁ ὁποῖος ἐψάλλε τὸν παιῖνα κατὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ ἀναμνηστικοῦ μνημείου τῆς νίκης τῆς Σαλαμῖνος. Ἐσυμβόλιζε τότε τὴν γενεάν ἢ ὁποῖα διεδέχθη τοὺς ἡμίθεους τῆς μάχης τοῦ Μαραθῶνος διὰ τὴν ἀγαπήτὸς ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον. Χαρακτηριστικὸν τῆς δόξης τὴν ὁποῖαν ἀπέκτησεν εἶναι τὸ γεγονός ὅτι μετὰ θάνατον ἐτιμήθη ὡς ἥρωας ὑπὸ τὸ ὄνομα Δεξίων, καὶ διὰ ψήφισματος τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων προσεφέρετο εἰς αὐτὸν ἕν θύμα κατ' ἔτος.

Ὁ Σοφοκλῆς ἔγραψε πλῆθος θεατρικῶν ἔργων ἐκ τῶν ὁποίων μᾶς περιεσώθησαν μόνον ἑπτὰ. Σήμερον θὰ ὁμιλήσωμεν διὰ τὴν τραγωδίαν τοῦ «Φιλοκτῆτης» ἢ ὁποῖα ἀνεβιβάσθη εἰς τὸ θέατρον τὸ ἔτος 409 καὶ ἐκέρδισε τὸ πρῶτον βραβεῖον. Εἶναι ἔργον τῆς μεγάλης ὠριμότητος τοῦ ποιητοῦ, τὸ ὁποῖον μαζί με τὸν «Οἰδίποδα ἐπὶ Κολωνῶ» τὴν τελευταίαν τραγωδίαν τοῦ Σοφοκλέους, ἀποδεικνύουν περιτρώως ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ ποιητοῦ δὲν ἐγήρασε ποτέ, ὅτι ὁ Σοφοκλῆς διετήρησε μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του πλήρη πνευματικὴν ἀνθρωπότητα, δημιουργικὴν δύναμιν ἀκαταμάχτην ἀπὸ τὸν χρόνον.

Ἡ ἡθοποιία εἰς τὸν «Φιλοκτῆτην» φθάνει τὰς ἀπροαίτους ἐκείνας κορυφὰς εἰς τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἀναβιβάσῃ τὴν τέχνην ἢ ποιητικὴν μεγαλοφυΐαν. Δύο χαρακτῆρες κυρίως διαγωνίζονται μετεξῆς τῶν εἰς τὸ ἔργον αὐτό. Ὁ Νεοπτόλεμος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως, ὁ ὁποῖος τιμᾷ τὸ ἑνδοξὸν ὄνομα τοῦ πατρός του, εἶναι ἀνιδιοτελής, ἀνυπόκριτος, σέβεται τὴν φιλίαν καὶ δὲν δέχεται ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ παραβῇ τοὺς κανόνες τῆς εὐθύτητος καὶ τὰ καθήκοντα τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλει εἰς αὐτὸν ὁ ἀνδρισμός του. Ἀντιθέτως πρὸς τὸν Νεοπτόλεμον ἐμφανίζεται ἐπὶ σκηνῆς ὁ Ὀδυσσεὺς πανούργος, ὑστερόβουλος, ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος εἶναι διατεθειμένος νὰ προβῇ εἰς παντὸς εἶδους ὑποχωρήσεις διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν του.

Οἱ δύο αὐτοὶ ἥρωες τοῦ Ὀμηρικοῦ κόσμου ἐφθασαν εἰς τὴν νῆσον Λήμνον, ἔρημον καὶ ἀκατοίκητον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, διὰ νὰ κατορθώσουν μετὰ κάθε τρόπον νὰ πείσουν τὸν Φιλοκτῆτην νὰ ἔλθῃ μαζί των εἰς τὴν Τροίαν καὶ νὰ λάθῃ μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν.

Ὁ Νεοπτόλεμος ὑπόσχεται νὰ ὀδηγήσῃ τὸν Φιλοκτῆτην εἰς τὴν πατρίδα του...

Ἰμάκαρ Σοφοκλῆς, ὃς πολὺν χρόνον βιοὺς ἀπέθανεν, εὐδαίμων ἀνὴρ καὶ δεξιός, πολλὰς ποιήσας καὶ καλὰς τραγωδίας, καλῶς δ' ἐτελεύτησ' οὐδὲν ὑπομείνας κακόν.

Ὁ Ἑλένος, ὁ μάντις τὸν ὁποῖον μετὰ πανουργίαν εἶχε συλλάβῃ ὁ Ὀδυσσεὺς εἶχε προφητεύσει ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ καταληφθῇ ἡ Τροία ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ἐὰν δὲν ἐχρησιμοποιοῦντο τὸ τόξον καὶ τὰ βέλη τοῦ Ἡρακλέους τὰ ὁποῖα κατείχε ὁ Φιλοκτῆτης.

Ποῖος ἦτο ὁ Φιλοκτῆτης; Ἕνας θαυμασῖος Ἕλλην ἥρωας ὁ ὁποῖος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Τροίας μετὰ πλοῖα. Εἶχε δυοὺς τὴν ἀτυνίαν κατὰ τὸ ταξίδιον νὰ τὸν δανκᾷ εἰς δηλητηριώδη ὄφις εἰς τὸν πόδα καὶ νὰ τοῦ δημιουργήσῃ ἀθεράπευτον πληγὴν ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἐξήρχετο ἀνυπόφορος δυσσομία. Ἐνεκα τοῦ λόγου τούτου ἐγκατελείφθη διὰ πανουργίας τοῦ Ὀδυσσεὺς εἰς τὴν ἔρημον νῆσον Λήμνον ὅπου ἐπὶ δέκα ἔτη τώρα ὑπέφερε ἀπὸ τὸ νόσημά του μακρὰν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἔκλαιε τὴν μοῖραν του καὶ τὴν ἐρημίαν του. Ἦτο φυσικὸν νὰ τρέφῃ ἄσπονδον μῖσος κατὰ τοῦ Ὀδυσσεὺς τὸν ὁποῖον ἐβέβαιε αἰτίαν τῆς δυστυχίας του.

Ὁ παλαιὸς γνωστὸς καὶ ἀνεπιθύμητος μισήτορας ἡχρὸς τοῦ Φιλοκτῆτου Ὀδυσσεὺς δὲν ἤμπορεῖ νὰ παρουσιασθῇ εἰς αὐτὸν καὶ νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ τοῦ πᾶρῃ τὸ τόξον. Κρύπτεται λοιπὸν καὶ ἀποστέλλει πρὸς αὐτὸν τὸν Νεοπτόλεμον. Φιλοκτῆτης καὶ Νεοπτόλεμος εἶναι τῆς αὐτῆς ψυχουσιθῆσεως, δηλαδή ἀπλοῖκοι ἀνυπόκριτοι ἥρωες, χωρὶς ὑστεροβουλίας καὶ συναισθηματικοί. Δύναται λοιπὸν νὰ συνεννοηθοῦν μετεξῆς των. Μετὰ μὲν ἀπὸ τὴν δυσφορίαν ἀναλαμβάνει ὁ Νεοπτόλεμος τὸ βάρὺ καὶ ἀντίθετον πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔργου νὰ ἐξαπατήσῃ ἕνα παλαιὸν φίλον τοῦ πατρός του, ὁ ὁποῖος θὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ βασιζόμενος εἰς τὴν οἰκογενειακὴν των φιλίαν.

Ἡ ἡθοποιία ἐξεκρίσεται εἰς μίαν ἀγωνιώδη προσπάθειαν τοῦ νεαροῦ ἥρωος νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς μίαν ἀνέντιμον δι' αὐτὸν πράξιν. Ὁ χρησὶς καὶ ἡ ἐπιταγὴ τῶν στρατιωτῶν τῶν Ἑλλήνων τὸν ὀδηγοῦν πρὸς τὴν πράξιν αὐτήν. ἐναντίον τῆς ὁποίας ἀντιδρᾷ ὁ χαρακτῆρ του. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν τοῦ ὑπόσχεται ψευδῶς νὰ ὀδηγήσῃ τὸν Φιλοκτῆτην εἰς τὴν πατρίδα του. Ὁ Φιλοκτῆτης ἀνίκανος νὰ φαντασθῇ ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ τὸν ἀπατήσῃ ὁ υἱὸς τοῦ φίλου τοῦ Ἀχιλλέως πίπτει εἰς τὴν πλεκτάνην τὴν ὁποῖαν τοῦ ἔνειε στήσῃ ὁ Ὀδυσσεὺς. Εἰς μίαν δέξιν κοίσιν τῆς ἀσθενείας του παροδίδει πρὶν πέσῃ ἀναίσθητος τὸ τόξον τοῦ εἰς τὸν Νεοπτόλεμον, ὁ ὁποῖος μετὰ πόνον ψυχῆς καὶ τύψεις συνειδήσεως ἀπομακρύνεται μετὰ τὸ πολυτίμητον ἀπόκτημά του.

Μετ' ὀλίγον συνέχεται ἀπὸ τὴν κοίσιν ὁ τραγικὸς ἐρημίτης τῆς Λήμνου διὰ νὰ ἀισθανθῇ ἀπογοήτευσιν καὶ κατὰ πλῆξιν ἀπὸ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς τρομερᾶς ἀ-

πάτης καὶ τῆς προδοσίας τῆς φιλίας. Μετὰ ἀσυγκράτητον τραγικὸν μεγαλεῖον περιγράφεται ἡ ἐκρηκτικὴ τῆς ἀπελπίας τοῦ προδοθέντος ἥρωος. Προσέρχεται ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ προσπαθεῖ ἄσπλον καὶ ἀνίσχυρον ὅπως εἶναι νὰ ἀπαντήσῃ βιαίως, διότι ὁ χρησὶς ἐπιβάλλει νὰ πάρῃ μαζί του ὅχι μόνον τὰ ὄπλα ἀλλὰ καὶ τὸν κάτοχον αὐτῶν. Ὁ ἀσθενὴς ἥρωας ἀνθίσταται πάσῃ δυνάμει καὶ ἀπελπισμένος ἀπειλεῖ ὅτι θὰ αὐτοκτονήσῃ.

Ἐν τῷ μεταξύ διεξάγεται ζωηρὰ πάλη εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ νεαροῦ Νεοπτόλεμου. Μετανοεῖ διότι ἐξήπατησε ἕνα ἀσθενὴ νέοντα, φίλον τοῦ πατρός του, φιλονικεῖ μετὰ τὸν Ὀδυσσεῖα, ἀποφασίζει νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ σφάλμα του, ἐπανερχεται καὶ παραδίδει τὸ τόξον εἰς τὸν Φιλοκτῆτην. Ἀποκαλύπτεται ὁ πραγματικὸς ἡρωϊκὸς χαρακτῆρ τοῦ νεαροῦ ἥρωος. Πλήρης συγκινήσεως ὁ Φιλοκτῆτης ἀναφωνεῖ:

τὴν φύσιν ἐδειξας, ὦ τέκνον,
ἐξ ἧς ἐβλαστες, οὐχὶ Σισύφου πατρός,
ἀλλ' ἐξ Ἀχιλλέως, ὃς μετὰ ζώντων δτ' ἦν
ἤκου' ἄριστα, νῦν δὲ τῶν τεθνηκότων.

Δηλαδή: Τώρα πραγματικῶς ἐδειξες, παιδί μου, ἀπὸ ποῖαν γενεάν κατάγεσαι. Δὲν εἶσαι σὺ παιδί καενὸς Σισύφου, ἀλλὰ τοῦ Ἀχιλλέως, τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος εἶχεν ἄλλοτε τὴν πλέον ἀρίστην φήμην μετὰ τῶν ζώντων καὶ τώρα πάλιν μετὰ τῶν νεκρῶν.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἡ τραγωδία περιπλέκεται ἐπικινδύνως. Κινδυνεύει δηλαδή νὰ ἀποτύχῃ ἡ ἀποστολὴ εἰς Λήμνον, νὰ μὴ πραγματοποιηθῶν ὅσα ἐχρησιμοδότησεν ὁ μάντις Ἑλένος. Ὁ ἱπποτικὸς υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως σκέπτεται νὰ παραλάβῃ τὸν πατρικὸν φίλον καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Ἡ τραγωδία δὲν δύναται νὰ λυθῇ δι' ἀνθρωπίνων μέσων καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἀναγκάζεται νὰ μεταχειρισθῇ τὸν Εὐριπίδειον τρόπον τῆς μηχανικῆς λύσεως. Ἐμφανίζεται «ἀ π ὁ μ η χ α ν ἦ ς θ ε ὶ ὁ ς» ὁ Ἡρακλῆς, ὁ ὁποῖος, ἐκφράζων τὴν βούλησιν τοῦ Διὸς, διατάσσει τὸν Φιλοκτῆτην νὰ δεχθῇ νὰ μεταβῇ εἰς Τροίαν. Ὁ ἥρωας ὑπακούει εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ εὐεργέτου του Ἡρακλέους. Ἀναχωρῶν ἀπευθύνει πρὸς τὴν νῆσον ὅπου ἐπέρασε δέκα ὀλόκληρα ἔτη ἐρημίας καὶ βαρυντικῆς ἀσθενείας θερμὸν ἀποχαιρετισμὸν. Οἱ λόγοι αὗτοι ἀποδεικνύουν πόσον ὁ Ἕλλην εἶναι συνδεδειμένος μετὰ τὴν γῆν εἰς τὴν ὁποῖαν ἔζησεν. Ὅσον ἐρημικὴ καὶ ἄγονος καὶ ἀν εἶναι, εἶναι δι' αὐτὸν γῆ ἀγαπημένη. Ἐρὼν ἔδαφος μετὰ τὸ ὁποῖον συνιδεῖ τὴν ζωὴν του, τοῦ ὁποῖου τοὺς θεοὺς, τὰς νύμφας, τὰ ὄρη, τοὺς ποταμούς καὶ τὰς πηγὰς ἐπικαλεῖται βοηθοὺς καὶ συμπαραστάτας.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 3)

Καὶ τίς πόλεις ποὺ ἰδρύει τίς κτίζουν μόνον Ἕλληνες ἀρχιτέκτονες.

Μετὰ αὐτὴν τὴν πνευματικὴ καὶ ἀνθρώπινη παρασκευὴ ξεκινάει ὁ Ἀλέξανδρος γιὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ μεγάλου του οὐέλπου, ποὺ ἀρχικὰ εἶναι ἡ δημιουργία μιᾶς Πανελληνίου Αὐτοκρατορίας καὶ ἀργότερα ἐπεκτείνεται εἰς τὴν κατάκτησιν τοῦ κόσμου ὀλόκληρου. Τὰ προσόντα τοῦ μονάρχου, τοῦ ἀρχιστρατήγου, τοῦ πολιτικοῦ, τοῦ διπλωμάτου ποὺ ἀναπτύσσει εἰς τὴν ἀπεριόριστη αὐτὴ προσπάθεια, οἱ καταπληκτικαὶ νίκες ποὺ σημειώνει, τὰ τρόπαια ποὺ στήνει, οἱ ὑπερήφανες αὐτοκρατορίες ποὺ συντρίβει, τὸ βαρυσήμαντο κοινωικὸ καὶ οἰκονομικὸ ἔργο, ποὺ ἀφήνει πίσω του ἀπὸ ὅπου περνάει, δὲν εἶναι δυνατόν οὔτε νὰ ἀπαριθμηθοῦν ἀπλῶς στὸ σύντομο αὐτὸ σημείωμα. Στὸ μάθημά σας τῆς ἱστορίας τὰ ἐμάθατε, τὰ μαθαίνετε, ἢ θὰ τὰ μάθετε ὅλα αὐτά. Ἐνὰ πράγμα ὅμως μόνον μπορεῖ νὰ τονισθῇ ἐδῶ: λίγες ἄλλες ἐποχὲς ἀξίζουν τόσο πολὺ τὴν προσοχήν, τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἀγάπην νέων ἀνθρώπων

καὶ προπάντων νέων Ἑλλήνων, ὅσο ἡ ἐποχὴ αὐτή. Γιατὶ λίγες ἄλλες ἐμφανίζονται τόσο ἀνάγλυφα τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, τὰ κατορθώματα τοῦ πολιτισμοῦ τῆς καὶ τὴν ὀπηρεσία ποὺ προσέφερε εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὀλόκληρη. Ἀλλὰ καὶ καμμιὰ ἄλλη δὲν προσφέρει τόσο πλήρῃ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ τί ἤμπορουν νὰ πραγματοποιήσουν νέοι ἄνθρωποι, ὅταν ἐμπνέωνται ἀπὸ βραβεῖα πίστις στὸν προορισμὸ τους, ἀπὸ ἐνθουσιασμό καὶ ἀφοσίωσιν στὸ καθήκον. Βέβαια Μεγάλοι Ἀλέξανδροι δὲν μποροῦν νὰ ἐμφανισθοῦν περισσότερες φορές εἰς τὴν ἱστορία. Τίς ἀρετὲς ὅμως ποὺ τὸν ἐχαρακτήρισαν μποροῦν νὰ τίς ἔχουν σὰν πρότυπά τους ὅλοι οἱ νέοι ἄνθρωποι.

Α. Α. Κ.

Κ. ΠΑΛΑΜΑ

ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

— Πατρίδα μου, τί θές νὰ σοῦ χαρίσω
Γιὰ τὸν καλὸ τὸ χρόνο ποὺ θὰ ῥθῇ;
— Παιδί μου, εἴταν τὴ δόλια σου μητέρα,
Μετὰ τοῦ παιδιοῦ τὸν πόνο ἀγαπᾷς.
Μετὰ τὴν ἀγάπην μόνον μὴδὲν ἡμέρα
Τὴν παλαιὰ τῆς δόξα θὰ τῆς πᾶς!

Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΑΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

“Όταν ή ‘Ελευθερία παρεβίαζε τις σιδερένιες πόρτες της σκλαδίας, πού έκλειναν τὸ ‘Εθνος μας έξω ἀπὸ τὸν ἀέρα καὶ τὸ φῶς, ἕνας ποιητὴς ἦρθε πρῶτος νὰ τὴν καλωσορίσῃ καὶ νὰ τὴν χαίρετῇ ἀπὸ μέρος τοῦ ξεσηκωμένου λαοῦ:

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψι
πού μὲ βία μετράει τὴ γῆ.
‘Απ’ τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν ‘Ελλήνων τὰ ἱερὰ
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαίρε, ὦ χαίρε, ‘Ελευθεριά!

Δὲν εἶναι βέβαια ἀνάγκη ν’ ἀναφέρω τὸ ὄνομά του. Τὸ ἔχουμε ὅλοι στὴ σκέψι μας καὶ στὴν ψυχὴ μας. Πρὶν ἀπὸ λίγους ἄλλους τε μὴνες τὸ “Εθνος ὁλόκληρο, μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῶν ἑκατὸν πενήντα χρόνων ἀπὸ τὴ γέννησι τοῦ ποιητῆ, γιόρτασε μ’ εὐλάβεια τὴ σεβαστὴ του μνήμη. Μὲ τὴν ἴδια εὐλάβεια ἄς προσέλθουμε κ’ ἐμεῖς νὰ καταθέσουμε αὐτὰ τὰ λίγα λόγια σὰν μιὰ ἐπιμνημόσυνη προσφορά τιμῆς καὶ θαυμασμοῦ στὴ μεγάλη ποιητικὴ φυσιογνωμία του.

Λένε δτι ὁ Σολωμὸς πῆγαινε κ’ εὗρισκε συχνὰ ἕναν τυφλὸ λαϊκὸ τραγουδιστῆ, τὸν γέρο Κοκοδρόη, πού ζοῦσε στὴ Ζάκυνθο μὲ τὸ τραγοῦδι του. “Όταν ὁ ποιητὴς “ἔκλινε πρόθυμα τὸ αὐτὶ — ὅπως γράφει ὁ Πολυλάς — στὰ δημοτικὰ ἢ καὶ στ’ αὐτοσχέδια τραγοῦδια τοῦ λαϊκοῦ τραγουδιστῆ, δὲν ἀφουκράζονταν ἀπλῶς ἕναν ἀνθρώπο· ἀφουκράζονταν ἕναν Λαὸ, καὶ ἄκουε καὶ ἐννοίωθε τοὺς παλμούς του καὶ τοὺς πόθους του, καὶ τοὺς ἔκανε δικούς του. Καὶ ὅταν, σὲ λίγιο, ἔξασπε ἡ ‘Επανάστασις, καὶ οἱ Τοῦρκοι πολιορκοῦσαν τὸ Μεσολόγγι, λένε πῶς ὁ ποιητὴς ἀνέβαινε σὲ κάποιον λόφο, κι ἀκούοντας τὴ θοὴ τῶν κανονιῶν ἀπὸ τὴν ἀντικουή στερία, ἔκλαιε καὶ φώναζε: «Βάστα, καὶ μένο Μεσολόγγι, βάστα!» ‘Απ’ αὐτὰ τὰ δάκρυα, ἀπ’ αὐτὴ τὴν κραυγὴ ἀναδύθηκε ὁ «‘Υμνος εἰς τὴν ‘Ελευθερίαν» καὶ οἱ «‘Ελεύθεροι Πολιορκημένοι».

Τὰ δυὸ αὐτὰ συμβολικὰ περιστατικὰ μᾶς κάνουν νὰ νοιώσουμε βαθιά γιατί ὁ Σολωμὸς ὠνομάσθηκε, καὶ εἶναι, ὁ ἐθνικὸς ποιητὴς τῆς ‘Ελλάδος. ‘Εθνικὸς ποιητὴς δὲν εἶναι ἐκεῖνος, πού γράφει ἄλλως ποιήματα πατριωτικοῦ περιεχομένου. ‘Εθνικὸς ποιητὴς εἶναι ἐκεῖνος, πού εἶναι πρῶτα - πρῶτα «ποιητὴς», μὲ τὴν ἀληθινὴ σημασίαν τῆς λέξεως. Καὶ πού εἶναι συγχρόνως ἐξίσου ἀληθινὰ «ἐθνικὸς», ὅχι στὰ θέματα τῶν ποιημάτων του, ἀλλὰ στὴ βαθύτερη ποιητικὴ τους οὐσία, στὴν αὐθόρμητη καὶ γνήσια πνοὴ τους, στὴν ἀμεση καὶ πιστὴ ἀνταπόκρισιν τους μὲ τὸν παλμὸ τοῦ “Εθνους.

“Ο Διονύσιος Σολωμὸς εἶναι. Γιατὶ εἶχε ἐθνικὴ ποιητικὴ ψυχὴ, γιατί εἶχε ἐνωθῇ καὶ εἶχε ἀφομοιωθῇ μὲ τὴν ἴδια τὴν ψυχὴ τοῦ “Εθνους μας, καὶ εἶχε μπορέσει νὰ τὴν μετουσιώσῃ ποιητικὰ καὶ νὰ τὴν ἐκφράσῃ ποιητικὰ.

Τὴν ἀνοίξι τοῦ 1823, μέσα σ’ ἕνα μῆνα, ἔγραψε τὸν «‘Υμνον εἰς τὴν ‘Ελευθερίαν», πού τὸν ἀποτελοῦν, ὅπως εἶναι γνωστὸ, 158 στροφές, μὲ τέσσερες στίχους ἡ καθεμιά. ‘Ενθουσιασμένος ὁ Σπυρίδων Τρικούπης, πῆρε μαζὶ του τὸ χειρόγραφο, ὅταν τὸ 1824 πῆγε στὸ Μεσολόγγι, γιὰ νὰ τὸ δείξῃ στὸν Λόρδο Βύρωνα, ἀλλὰ δὲν τὸν πρόφθασε ζωντανό. Φρόντισε ὅμως καὶ τυπώθηκε στὸ Μεσολόγγι καὶ ἔγραψε ὁ ἴδιος στὴ «Γενικὴ ‘Εφημερίδα», πού τυπωνόταν ἐπίσης στὸ Μεσολόγγι, μιὰ φωτισμένη κριτικὴ γιὰ τὸν “Υμνο. «Εἰς κανένα καιρὸν — ἔγραψε — καὶ εἰς κανένα ἔθνος ἡ ‘Ελευθερία δὲν ἦδρεν ἀξιώτερον ψάλτην».

‘Εκτός ἀπὸ τὴν ἀμεση ἐνθουσιαστικὴ ἐπίδρασι πού εἶχε στὸ ἀγωνιζόμενο “Εθνος τὸ μεγαλόπνοο καὶ μεγαλοφάνταστο αὐτὸ ποίημα, πού ἐξ ἀρχῆς πῆρε μιὰν ἱερὴ ρόλην μέσα στὴ συνείδησί του, εἶχε ἐπίσης μεγάλη

ἀπήχησι καὶ έξω ἀπὸ τὴν ‘Ελλάδα. Μεταφρασμένο στὰ Ἱταλικά καὶ στὰ Γαλλικά, διαδόθηκε πολὺ σ’ ὅλοκληρη τὴν Εὐρώπῃ καὶ προκάλεσε παντοῦ ἀληθινὸ θαυμασμό.

‘Ακούστε μερικὲς ἀπὸ τὶς στροφές πού περιγράφουν μὲ διθυραμβικὴ ἔξαρσι καὶ μὲ εἰκόνες ἐπικοῦ μεγαλείου τὸν ἀποκλεισμό τῆς Κορίνθου:

Τρέχουν ἄρματα χιλιάδες
σὰν τὸ κύμα εἰς τὸ γιαλό,
ἀλλ’ οἱ ἀνδρεῖοι παλληκαράδες
δὲν ψηφοῦν τὸν ἀριθμό.

‘Ω τρακόσιοι! σηκωθῆτε
καὶ ξανάλθετε σ’ ἐμάς,
τὰ παιδιὰ σας θέλ’ ἰδεῖτε
πόσο μοιάζουνε μὲ σᾶς.

‘Αργότερα ὁ ποιητὴς ἔγραψε τὴ θαυμαστὴ «Καταστροφή τῶν Ψαρῶν». Δὲν εἶναι παρὰ ἕνα ἐπίγραμμα, μιὰ εἰκόνα μέσα σὲ ἕξι μόνο στίχους. ‘Αλλὰ τί εἰκόνα! Πόση ἀκτινοβολία, πόση ἔξαρσι καὶ δύναμι!

Στῶν Ψαρῶν τὴν δόλμουρη ράχη
περπατώντας ἡ Δόξα μονάχη
μελετᾷ τὰ λαμπρὰ παλληκάρια
καὶ στὴν κόμη στεφάνι φορεῖ
γινωμένο ἀπὸ λίγα χορτάρια
πού εἶχαν μείνει στὴν ἔρημν γῆ.

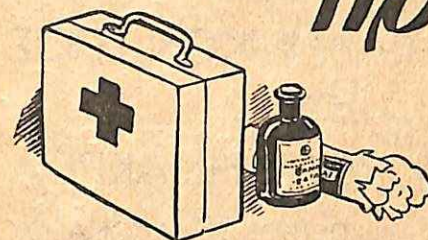
Τὸ ὀριμώτερο ἔργο τοῦ Σολωμοῦ εἶναι οἱ «‘Ελεύθεροι Πολιορκημένοι», πού τοὺς σχεδίαζε καὶ τοὺς δούλευε πάνω ἀπὸ δεκαπέντε χρόνια, χωρὶς τελικὰ νὰ τοὺς ὁλοκληρώσῃ. Σφίγγεται ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν στέκεται μπροστὰ ἀπὸ τὰ ἀσυναρμολόγητα κομμάτια αὐτοῦ τοῦ ἔργου καὶ συλλογίζεται τί ἀριστοῦργημα θὰ ὑψωνόταν ἀπὸ τὸ συνταίριασμα καὶ τὸ συμπλήρωμά τους, τί θαυμαστὸ μνημεῖο Τέχνης καὶ Λόγου. Παρηγορεῖται ὅμως ἀντικρύζοντας τὸ ὑπέροχο κάλλος τους καὶ τὴν ἀφθαστὴ ἀρμονίαν τους. ‘Ακούστε αὐτοὺς τοὺς ὑπέροχους στίχους:

‘Ακρα τοῦ τάφου σιωπῇ στὸν κάμπο βασιλεύει.
Λαλεῖ πουλὶ, παίρνει σπειρί, κ’ ἡ μάνα τὸ ζηλεύει.
Τὰ μάτια ἡ πείνα ἐμαύρισε: στὰ μάτια ἡ μάνα μνείει.
Στέκει ὁ Σουλιώτης ὁ καλὸς παράμερα καὶ κλαίει.
«‘Ερμὸ τουφέκι σκοτεινὸ, τί σ’ ἔχω ἐγὼ στὸ χέρι,
ὅπου σὺ μοῦ ‘γινες βαρὺ κι’ ὁ ‘Αγαρηνὸς τὸ ξέρει;»

Τὸ ἴδιο ἀνολοκληρώτα εἶναι καὶ ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητῆ: ὁ «Λάμπρος», ὁ «Κρητικὸς», ὁ «Πόρφυρας», μισοτελειωμένα ἀριστοῦργήματα, πού δὲν πρόλαβαν ν’ ἀρτιωθοῦν, νὰ πάρουν τὴν πλήρη καὶ ὀριστικὴ μορφή τοῦ τέλειου ἔργου τέχνης. Καταλαβαίνει κανεὶς πῶς μπαίνει στὸ ἐργαστήρι ἐνὸς μεγάλου καλλιτέχνη, πού, κινημένος ἀπὸ θεῖα πνοή, παλεύει νὰ στήσῃ ἕναν ὑπέρκαλλο ναὸ καὶ νὰ τὸν καθαρύνῃ μὲ τὰ ὁμοιώματα σεπτῶν καὶ ἱερῶν θεοτήτων. Βλέπεις ἐδῶ μερικὲς ἐξαισεις κολῶνες, παρακάτω θαυμαστὰ ἀετώματα, πὺ πέρα μιὰν ὁλόκληρη κτισμένη πτέρυγα· ὅμως ὅλα αὐτὰ δὲν ἔχουν ὁλοκληρωθῇ καὶ συναρμολογηθῇ ἀκόμα, γιὰ νὰ ὑψώσουν ὁλόκληρο, ἀκέραιο τὸν ναὸ.

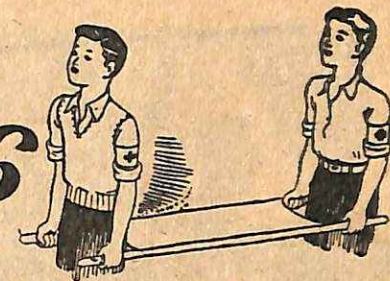
Στέκεις μ’ εὐλάβεια ἀνάμεσά τους καὶ τὸ ὁλοκληρώνεις μὲ τὴ φαντασία σου. Στήνεις ἐπάνω στὴν καρδιά σου τὶς μισοκτισμένες κολῶνες· ὑψώνεις μὲ τὸ πνεῦμα σου τὰ πεσμένα ἀετώματα καὶ τὰ τοποθετεῖς στὴ θέσι τους· προεκτείνεις μὲ τὴ σκέψι σου τὶς κομμένες γραμμές τῶν ἀγαλμάτων καὶ τὰ συμπληρώνεις. Καταλαβαίνεις τότε πῶς βρίσκεσαι μέσα σ’ ἕναν ὠραῖο καὶ ἱερὸ ναὸ Τέχνης. Καὶ νοιώθεις τὸ ρίγος τῆς θείας παρουσίας.

ΜΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Πρῶτες Βοηθεῖες

ΞΕΝΑ ΣΩΜΑΤΑ

“Ετσι ὀνομάζουμε διάφορα ἀντικείμενα πού δὲν ἔχουν καμμιὰ σχέση μὲ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα καὶ πού χώνονται στὸ δέρμα ἢ στὴν σάρκα καὶ παραμένουν ἐκεῖ, ὅπως π. χ. κομμάτια γυαλιοῦ, βελόνες κλπ., ἢ εἰσέρχονται μέσα στὶς φυσικὲς κοιλότητες τοῦ σώματος.

Τὰ ἀτυχήματα αὐτὰ εἶναι πολὺ συχνὰ. Γι’ αὐτὸ θὰ ποῦμε ὀλίγα γι’ αὐτὰ καὶ μάλιστα γιὰ τὰ πὺ εὐκόλα καὶ θὰ προσπαθῶμε νὰ σᾶς δώσωμε καὶ ἐδῶ τὶς κατάλληλες οδηγίες.

ΞΕΝΑ ΣΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΟΥ

Τὰ ξένα σώματα πού μπαίνουν στὴν κοιλότητα αὐτὴ εἶναι:

1ον) Διάφορα ἔντομα, ψύλλοι, κορέοι, μυιγάκια κλπ., κάνουν τρομερὸ θόρυβο μὲ τὶς κινήσεις τους καὶ προκαλοῦν πόνο.

2ον) Διάφορα ξένα σώματα ὅπως φακὴ, φασόλι, ρεβίθι, μικρὸ χαλίκι. Βέβαια αὐτὰ δὲν μπαίνουν μόνα τους. Αὐτὰ παρατηροῦνται στὰ μικρὰ παιδιὰ πού παίζοντας τὰ βάζουν μέσα στὸ αὐτὶ τους καὶ κατόπιν, ἐνῶ προσπαθοῦν νὰ τὰ βγάλουν τὰ σπρώχνουν ἀκόμα πὺ μέσα.

Πρῶτες βοήθειες: Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἐπιχειροῦμε νὰ τὰ βγάλωμε ἐμεῖς, γιατί εἶναι ἀρκετὰ δύσκολο καὶ στὶς περισσότερες φορές θὰ τὰ σπρώξωμε πὺ μέσα καὶ ἔτσι θὰ χειροτερεύωμε τὴν κατάστασι. Τὸ μόνο πού πρέπει νὰ κάνωμε καὶ τοῦτο διὰ νὰ ἀνακουφίσωμε τὸν πάσχοντα εἶναι νὰ σκοτώσωμε τὸ ἔντομο, ἂν πρόκειται περὶ ἐντόμου. Τὸ ἐπιτυγχάνωμε δὲ εὐκόλα ὅταν χύσωμε δυὸ - τρεῖς σταγόνες λάδι μέσα

στ’ αὐτὶ τοῦ πάσχοντος. Τὸ ἔντομο σκοτώνεται καὶ ἔτσι καταπαύουν ὅλοι οἱ θόρυβοι καὶ οἱ πόνοι. “Υστερα ἀπὸ αὐτὰ, ὅπως καὶ ὅταν τὰ ξένα σώματα εἶναι ἀψυχα, στέλνωμε τὸν πάσχοντα στὸ γιατρό.

ΞΕΝΑ ΣΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΥΤΗΣ

Καὶ ἐδῶ, ὅπως καὶ στὸ αὐτὶ, εἶναι συνήθως φασόλι, ρεβίθι, κουμπὶ ἢ κανένα πετραδάκι πού τὰ παιδάκια βάζουν παίζοντα μέσα στὸν ρῶθωνα.

Πρῶτες βοήθειες: Θὰ κάνωμε ὅπως καὶ στὴν προηγούμενη περίπτωση.

ΞΕΝΑ ΣΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΑΚΤΥΛΩΝ

Συνήθως τὰ ξένα αὐτὰ σώματα εἶναι μυτερὰ καὶ χώνονται στὸ δέρμα, ἀνάμεσα στὰ νύχια κλπ. τὴν ὥρα πού ἐργαζόμαστε.

Πρῶτες βοήθειες: Τὸ βγάλωμά του εἶναι εὐκόλο ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐξέχῃ, ὥστε νὰ μπορούμε νὰ τὸ πιάσωμε. “Αν ἴδωμε λοιπὸν πῶς ἐξέχει, πιάνωμε τὸ ἄκρο αὐτὸ μὲ μιὰ λαβίδα στερεὰ καὶ ὕστερα μὲ μιὰ ἀπότομο κίνησι τὸ βγάλωμε. “Όταν τὸ βγάλωμε, περιποιούμεθα τὸ τραῦμα, ὅπως τὰ ἄλλα τραύματα. “Αν ὅμως σπᾶσῃ ἡ ἄκρα τοῦ ἢ δὲν ἐξέχει καθόλου τότε πρέπει νὰ ὀδηγήσωμε τὸν πάσχοντα στὸ γιατρό.

ΞΕΝΑ ΣΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΧΟΥ

“Όπως καὶ στὶς ἄλλες κοιλότητες ἔτσι καὶ στὸ στομάχι εἰσέρχονται δι-

ἀφορα ξένα σώματα κατόπιν ἀπὸ κατάποσι. “Η αἰτία πού προκαλεῖ τὴν εἴσοδο τῶν ξένων σωμάτων στὸ στομάχι εἶναι ἡ ἀμέλεια καὶ ἡ αὐτοκτονία. Στὴν ἀμέλεια ὑπάγονται διάφοροι ἐπαγγελματίαι πού κρατοῦν στὸ στόμα τους διάφορα πράγματα σχετικὰ μὲ τὴν δουλειά τους, ὅπως π. χ. οἱ ράπτριες καὶ οἱ ξυλουργοὶ. “Επίσης καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ πού, ὡς μᾶς εἶναι γνωστὸν, διὰ πιάσουν τὸ βάζουν στὸ στόμα τους καὶ κατόπιν τὸ καταπίνουν. Αὐτοκτονία. Πολλὲς φορές πολλοὶ, πού θέλουν νὰ αὐτοκτονήσουν, ἀντὶ νὰ πάρουν δηλητήριο ἢ νὰ μεταχειρισθοῦν ἄλλο μέσο, καταπίνουν κοπανισμένα γυαλιά, βελόνες καὶ ἄλλα μυτερὰ ἀντικείμενα.

Πρῶτες βοήθειες: “Όταν τὰ ξένα σώματα εἶναι στρογγυλὰ δὲν πρέπει νὰ φοβούμεστε. Αὐτὰ θ’ ἀκολουθήσουν τὸν φυσιολογικὸ δρόμο καὶ ὕστερα ἀπὸ 24 - 48 ὥρες θὰ βγοῦν. “Εκεῖ ὅμως πού πρέπει νὰ προσένωμε εἶναι τὰ μυτερὰ καὶ αἰχμηρὰ ξένα σώματα ὅπως αἱ βελόνες, τὰ γυαλιά κλπ.

Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς δὲν πρέπει νὰ δίδωμε ποτὲ ἐμετικὸ ἢ καθαρτικὸ. Θὰ δώσωμε νὰ φάγῃ ὁ πάσχων μακαρόνια, πατάτες, ψῡχα ψωμιοῦ καὶ λουκούμια, προπάντων ὅταν πρόκειται γιὰ μικρὰ παιδιὰ. Θὰ βάλωμε δὲ πάντοτε τὸν πάσχοντα σὲ ἱατρικὴ παρακολούθησι. “Αν ἐνεργήσωμε κατὰ τὸν παραπάνω τρόπο τὰ μυτερὰ ξένα σώματα θὰ βγοῦν μέσα σὲ 24-48 ὥρες ὅπως καὶ τὰ στρογγυλὰ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Η ΑΠΟΦΑΣΙ, ΟΧΙ Η ΤΥΧΗ

“Όταν ὁ βασιλεὺς “Οθων ρώτησε κάποτε τὸν Κανάρη νὰ τοῦ πῇ σὲ τί χρωστοῦσε τὰ τόσα του κατορθώματα.

“Ο Κανάρης εἶπε:
— Στὴν ἀπόφασιν.

“Ο Κανάρης διηγήθηκε τὸ περιστατικὸ σὲ κάποιον φίλο του καὶ ὁ φίλος του πρόσθεσε:

— Καὶ στοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα Ναύαρχε.
— Ναί, παιδί μου, εἶπε ὁ Κανάρης· εἶν’ ἀληθινὸ αὐτό, ἀλλὰ δὲν τὸ εἶπα. “Απὸ μικρὸς ἤμουνα θεοφοβούμενος καὶ στ’ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἀκουμποῦσα πάντα τὴν ἀπόφασί μου.
(“Ανθολογία Βλαχογιάννη)

ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΟΤΙ:

Τὸ ὑψηλότερο μέρος τῆς Γῆς ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης εἶναι τὸ ὄρος “Εβερεστ τῶν Ἱμαλαίων

8840 μ. ἐνῶ τὸ μεγαλύτερο βάθος εἶναι κάπου στὸν Εἰρηνικὸ ὠκεανὸ 10780 μ.

“Η μεγαλύτερα αἰθουσα κινηματογράφου εἶναι τὸ Ρόξυ τῆς Ν. “Υόρκης.

Τὸ μεγαλύτερο πλοῖο τοῦ κόσμου εἶναι ἡ «Βασίλισσα ‘Ελισάβετ (χωρ. 85.000 τόνων)·

ΠΕΡΙΟΔ. ΑΥΣΤΡΑΛ. Ε.Σ.Ν.

ΛΟΓΙΑ ΣΟΦΩΝ

Φρόντιζε νάποκτήσης σοφίαν ὅσο εἶσαι νέος. Αὐτὴ δὰ εἶναι στήριγμα καὶ παρηγοριά στὰ γηρατεία σου.
Βίαις

Δὲν ἀξίζει νὰ λέμε πῶς πρέπει νὰ εἶναι ὁ καλὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ νὰ φροντίζωμε νὰ εἴμαστε ἡμεῖς οἱ ἴδιοι καλοὶ. Μ. “Αθρήλιος

Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΔΙΓΕΝΗ

Στο προηγούμενο άρθρο είδαμε πώς αρχίζει το 'Ακριτικό' έπος με την άρπαγή της κόρης του 'Ανδρονίκου απ' τον 'Αμυρά, καθώς και τα επεισόδια της αναχωρήσεως των πέντε αδελφών της κόρης, την εμφάνισή τους μπροστά στον 'Αραβά απαγωγέα, τις απειλές τους, τη μονομαχία του Κωνσταντίνου και την ήττα του 'Αμυρά.

Ο 'Αμυράς, όταν νικήθηκε από τον Κωνσταντίνο, λέγει στα πέντε αδέρφια ότι αγαπά την αδελφή τους και θέλει να την κάμνι νόμιμη σύζυγό του. Δηλώνει ακόμη ο 'Αμυράς πώς, για χάρι της ώρας, 'Ελληνίδος χριστιανής, είναι αποφασισμένος να παρατήρη θρόνους και βασιλεία και να γίνη χριστιανός ακολουθώντας τα πέντε αδέρφια μαζί με την κόρη.

Έτσι ο 'Αμυράς έφυγε απ' τη Συρία κι ήλθε στη Ρωμανία, δηλαδή στο έδαφος της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, οπότε μέρη της Καππαδοκίας, που βρίσκεται στην Ανατολική Μικρά 'Ασία, όπου έγινε ο γάμος του με την ώραία 'Ελληνίδα θυγατέρα του 'Ανδρονίκου. Εκεί ο 'Αμυράς, χριστιανός πιά και 'Ελληνας οπότε αίσθηματά, έγκατεστάθη μαζί με τη σύζυγό του, κοντά στους γυναικάδελφούς του.

Καρπός του γάμου του 'Αμυρά και της θυγατέρας του 'Ανδρονίκου ήταν ο Βασίλειος Διγενής 'Ακρίτας, δηλαδή ο κυριώτερος ήρωας του Μεσαιωνικού 'Ελληνικού 'Επους μας, και του οποίου τη γέννησι και τα διάφορα κατορθώματα εξιστορούνται στα διάφορα χειρόγραφα κατά τον ίδιο σχεδόν τρόπον, με λεπτομέρειες διαφορετικές μόνον, λιγότερες ή περισσότερες, κατά τα κείμενα.

Η γέννησις του Διγενή εξιστορείται επίσης στα διάφορα κείμενα ομοίωμορφα. Την παίρνουμε από το χειρόγραφο της 'Ανδρου, που έγραψε κατά το έτος 1623 από κάποιον Μελέτιον Βλαστόν και άνευρέθη στο νησί αυτό το έτος 1898. Το χειρόγραφο της 'Ανδρου είναι αφήγημα σε πεζό λόγο, μοιάζει όμως σ' όλες τις λεπτομέρειές του με το έμμετρο κείμενο του χειρογράφου 'Αθηνών. Ίδου τι γράφει για τη γέννησι του ήρωός μας το πεζό αυτό χειρόγραφο:

Ο 'Αμυράς ήρνήθη την πίστι και την δόξαν του και έβαπτίσθη και έγινε χριστιανός δι' αγάπην της Ρωμανίας, ή οποία έκαμε και παιδίον άρσενικόν, ευμορφον πολλά, τον Διγενή, εκείνον τον άνδρειωμένον ο οποίος έλαβε το όνομα από τους γονείς. Και από μὲν τον πατέρα ήταν 'Αραβάς, ήγουν 'Αγαρηνός, από δὲ την μητέρα Ρωμανός και διά τουτο άνωμάσθη Διγενής, ο υίός τους. Και έβαπτίσθη εις την άγιαν καλυμμένην και τους. Και έβαπτίσθη ο θουμαστός, λέγω, φύλαττε τας άκρας. Έτοῦτος δὲ ο θαυμαστός, λέγω, Βασίλειος Διγενής 'Ακρίτας από μικρόν παιδίον όπου ήτον έβαλάν το οι γονείς του εις διδάσκαλον, διά να ήτον γράμματα. Και διά τρεις χρόνους έμαθεν, διότι ήτο γλήγορος εις τον νοῦν. Αφόντις δὲ έμαθε τα γράμματα, ήθέλησε να έβγη εις τα κυνήγια. Και ο πατέρας

ΤΟ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΠΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΔΙΓΕΝΗ ΑΚΡΙΤΑ ΠΕΤΡΟΥ Π. ΚΑΛΟΝΑΡΟΥ

του, ώσάν είδεν ότι αγαπά να κυνηγά, έπειρνε τον ήλνην την ήμέραν και έβγαινεν εις το κυνήγιον και έδοκίμαζεν το κοντάριον και το σπαθιον, και έγινε και πολλά δοκιμώτατος εις την παλαιστραν και όλοι έθαύμαζαν την δύναμιν και την άνδρειαν του και έλαμπεν ώσάν ήλιος ανάμεσα εις τα παιδιά, έθανε δὲ δύναμιν ώσάν άνδρειωμένος.

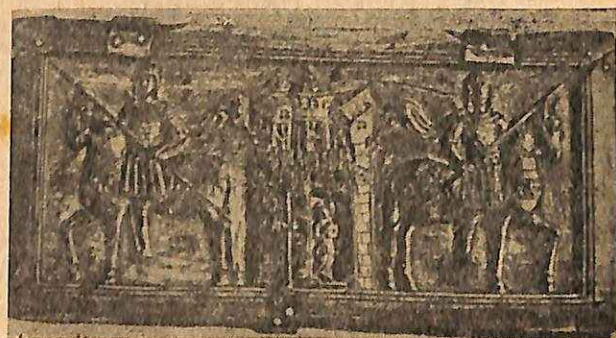
Όπως βλέπουμε το πεζό κείμενο της 'Ανδρου δὲν είναι διόλου δύσκολο στη γλώσσα. Μοιάζει πολύ με τα λαϊκά αφήγηματα, τα όποια εις παλαιότερους χρόνους έτυπώνοντο στη Βενετία, όπως ή «Φυλλάδα του Μεγ. 'Αλέξανδρου» ή «Μπερτόδολος» ή «Φιλόσοφος Συντίπας» και ή «Χαλιμά». Αυτά ήταν επίσης άναγνώσματα σε πεζό λόγο και σε γλώσσα απλή, με τα όποια έτέρποντο οι προπάτορές μας εκείνους τους καιρούς.

'Αλλ' άς παρακολουθήσουμε τη συνέχεια της παιδικής ζωής του ήρωός μας. Ο Διγενής, μόλις έγινε δώδεκα χρόνων παιδόπουλο, ήταν δεξιώτατος κυνηγός και είχεν υπεράνθρωπη σωματική δύναμι και ψυχικήν άνδρειαν. Πήγαινε στο κυνήγι, μὰ δὲν ήταν ευχαριστημένος να πιάνη μόνον λαγούς και περδικές. Η ψυχή του λαχταρούσε να ίδη άγρια θηρία, να παλαίψη μαζί τους και να δοξασθί με τα κατορθώματά του από μικρός.

Ίδου πώς εκδηλώνει τη φλογερή έπιθυμία του ο μικρός μας ήρωας Διγενής, να κυνηγήση άγρια θηρία.

Και ώσάν έγένετο δώδεκα έτων και μόνον, προσήλθε προς τον πατέρα του τοιαῦτα τον συντυχαίνει: «ώς πότε θέλω κυνηγάν λαγούδια και περδίκια; Αυτά των χωριατών εισίν, του κυνηγαν περδίκια, άρχοντες δὲ νεώτεροι και ευγενών παιδια λέοντας και άρκους! κυνηγούν και άλλα δεινά θηρία.

Το παραπάνω απόσπασμα είναι από ένα χειρόγραφο, που σώζεται στο μοναστήρι του Έσκοριάλ, κοντά στην Μαδρίτη, την πρωτεύουσα της Ισπανίας. Το χει-

Δύο έφιπποι άκρίται του 10ου αιώνος φρουρούν έλληνικό μεσαιωνικό κάστρο.

1 "Αρκους=άρκτους, άρκούδες.

ρόγραφον Έσκοριάλ χρονολογείται απ' τον 16ον αιώνα, εύρέθη δὲ εκεί, στη βιβλιοθήκη του μοναστηριού αυτού, το 1912 και είναι, όπως βλέπουμε, σε πολύ άπλή γλώσσα, που μοιάζει σχεδόν με τη σημερινή μας τη δημοτική.

'Ας δοῦμε τώρα τη συνέχεια των παιδικών κατορθωμάτων του Διγενή 'Ακρίτα από ένα άλλο τελευταίο χειρόγραφο, που εύρέθηκε στην Όξφόρδη της Άγγλιας και σώζεται εκεί, στη βιβλιοθήκη ενός Κολλεγίου. Είναι κι αυτό γραμμένο σε δημοτική γλώσσα και γνωρίζουμε, όχι μόνον πότε συνετάχθη, άλλ' ακόμη και το συγγραφέα του. Είναι ο 'Ιγνάτιος Πετρίτης, ιερομόναχος από τη Χίο, κι έγραψε τη διασκευή αυτή το έτος 1670 σε στίχους δεκαπεντασυλλάβους και με ομοιοκαταληξία.

Έθαύμασεν ο 'Αμυράς κι ο θεός Κωνσταντίνος τον Διγενή πώς ήβγενε εις το κυνήγι φίνος. Εκεί όπου θαυμάζονταν, λιοντάρι θεωρούσι. άγριώτατον κι' έμούγκριζεν-εῦθὺς παραχωρούσι. Το λιοντάρι εις τον Διγενή, άπάνω κατεβαίνει, ο 'Αμυράς, φοβούμενος, στον Διγενή κοντεύει. Λέει του: «νίε Βασίλειε, πρόσεχε το λιοντάρι, έρχεται καταπάνω σου και βάστα το κοντάρι. Μήπως και θανατώση σε, δὲ' είναι θυμωμένο, όλιγον παραμέρισε δὲ' είναι λυσσασμένο». 'Ως ήκουσεν ο Διγενής, στο χέρι το σπαθί του άρπαξε κι' εις τον λέοντα τρέχει με την τιμή του. Συναπαντούνται το λοιπόν και ο Διγενής σηκώνει το χέρι και τον λέοντα με μιά σπαθιά σκοτώνει.

Εκτός από τα παραπάνω έλληνικά χειρόγραφα του Διγενή τα μέχρι σήμερα γνωστά, που είναι έξη όλα-όλα, εύρέθησαν ακόμη και άλλα τρία σλαβικά και μάλιστα παλαιорωσσικά. Το πρώτο εύρέθη το 1795 στη Μόσχα, αλλά σήμερα δὲν υπάρχει πιά, γιατί εκάη κατά τη μεγάλη πυρκαϊά της Μόσχας, που έγινε το 1812, όταν έφθασεν εκεί ο Μέγας Ναπολέων. Σώζονται όμως μερικά αποσπάσματα αυτού του χειρογράφου, που είχαν αντιγραφί προ της καταστροφής.

Το δεύτερο παλαιорωσσικό χειρόγραφο είναι του 18ου αιώνος και βρίσκεται στη Μόσχα επίσης. Το τρίτο παλαιорωσσικό χειρόγραφο βρίσκεται στην Πετρούπολι και χρονολογείται απ' τον 17ον αιώνα. Τα δύο αυτά χειρόγραφα δὲν είναι πλήρη, αλλά είναι αντίγραφα παλαιότερων κειμένων, που έδιδαν όλη την Ιστορία του Διγενή 'Ακρίτα, μεταφρασμένη από τα Έλληνικά, ή μάλλον διασκευασμένη σύμφωνα προς τα Ρωσσικά γούστα του τότε καιρού.

Το παρακάτω απόσπασμα είναι απ' το χειρόγραφο της Πετρούπολεως και αναφέρεται στην παιδική ζωή

Ο αυτοκράτωρ Νικηφόρος ο Βοτανειάτης (1078-1081) με τους αξιωματούχους της Αυλής του. Μικρογραφία από Βυζαντινό χειρόγραφο.

του Διγενή, όπως την είδαμε κι' απ' το έλληνικό πεζό κείμενο της 'Ανδρου. Έχει όμως διαφορές:

Λοιπόν μεγαλώνοντας ο Διγενής, το Ρηγόπουλον, έφθασε δέκα χρόνων. Και όταν έγινε ένδεκα χρόνων και δώδεκα ήρχισε να παίξη το κοντάρι και εις τον δέκατον τρίτον χρόνον να καθάλλικεῦθ' άλογα καλά και ήτο πολύ θαρραλέος. Και ο πατέρας του έδιάλεξε δι' αυτόν ένα άλογον άσπρον ως περιστέρι και εις την χαίτην του άλόγου εκείνου ήσαν δεμένα πολλά κουδούνια και από τους ήχους των κουδουνιών τα έχαναν όλοι. Όταν δὲ μάλιστα ο νέος εκάλπαζε και το άλογον έκαμνε τσαλιμάκια έχάνετο ο νοῦς των ανθρώπων από το θέαμα και από τους κωδωνισμούς. Ήταν δὲ ώραιότατος νέος ο Διγενής. Το πρόσωπόν του ήτο ώσάν χιόνι και όλικον ώσάν παπαρούνα, τα δὲ μαλλιά του ώσάν χρυσάφι και τα μάτια του μεγάλα ώσάν κουπες' σε έπιανε φόβος να τον κυττάξη.

Στο επόμενο άρθρο, που είναι και το τελευταίο για τη μεγάλη αυτή μεσαιωνική έλληνική έποποιία, θα ίδουμε μερικά δημώδη άσματα και παραδόσεις του λαού μας για το Διγενή.

Juniors of 2nd High School Athens carrying to GJRC Headquarters parcels of clothing they gathered for the children of Northern Greece.

ΕΣΝ του Β' Γυμνασίου Θηλέων 'Αθηνών με δέματα ίματισμού για τα παιδιά της Β. Ελλάδος.

Α. ΣΗΜΗΡΙΩΤΗ

ΓΕΝΑΡΗΣ

Γενάρης! Θεέ μου φύλαγε στο χιονισμένο δρόμο το στρατοκόπο, σέρνοντάς, που με σκυφτό πάει ώμο' και το παιδάκι τέρψανό, τη μάνα τη θλιμμένη, που τίποτε δὲν καρτερεί και πάντα περιμένει.

Τώρα, που σκοτεινιάσανε πέλας, βουνά και κάμποι, κάνε απ' την καλωσύνη σου κάθε καρδιά να λάμπη. Σκέπε τάγριμια στα βουνά και τα πουλιά στα δάση, το κάθε πλάσμα σου στη γή, πώχ' ή χαρά ξεχάσει.

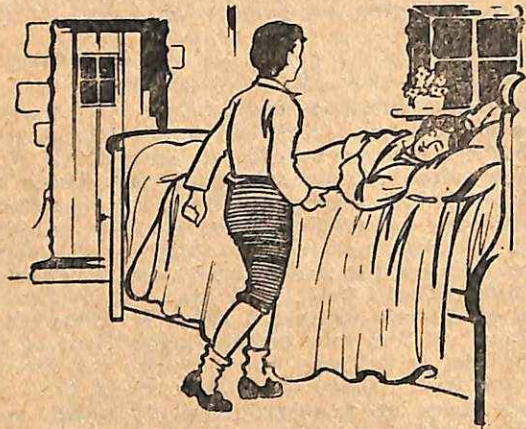
ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Κανένα από τα παιδιά που βρέθηκαν εκεί δεν θα μπορούσε να ειπεί πως ακριβώς έγινε το έπεισόδιο. Το γεγονός είναι ότι από την ημέρα εκείνη ο 'Αντώνης και ο Παυλῆς, οι πιο αγαπημένοι συμμαθητές και αχώριστοι φίλοι, έκοψαν και την καλημέρα ακόμη. Αυτοί που από την ημέρα που γεννήθηκαν ήταν πάντα μαζί!..

Τὰ σπῆτια των ἦταν γειτονικά. Ὁ χαμηλὸς φράχτης ποὺ ἐχώριζε τοὺς κήπους των ἦταν σὰν νὰ μὴν ὑπῆρχε, ἀφοῦ τοὺς ἔνωσε μιά μικρὴ πορτοῦλα πάντα ἀνοιχτή. Ἔτσι τὰ δυὸ παιδιά, μόνο ὅταν τὰ ἔπαιρνε στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὰ ἀποκοιμίζε ὁ ὕπνος, ἐχώριζαν.

Ἡ ἴδια ἀγάπη ἔκανε καὶ τὶς οἰκογένειές των. Καὶ ὁ ἀδελφικὸς ἐκείνος σύνδεσμος ἔμεινε ἀδιάταρακτος καὶ ὅταν τὴν οἰκογένεια τοῦ Παυλῆ τὴν ἐχτύπησε ἡ συμφορὰ τοῦ θανάτου τοῦ πατέρα του. Οἱ γονεῖς τοῦ 'Αντώνη τὴν παραστάθηκαν σὰν πραγματικοὶ φίλοι καὶ ἀληθινὸι χριστιανοί.

Ὁ θάνατος τοῦ πατέρα του ἐστοίχισε στὸν Παυλῆ, καὶ ἡ λύπη του καθὼς καὶ τῆς μητέρας του, ἦταν ἀπερίγραπτη, ἀν καὶ δὲν ἐδοκίμασαν ὕλικες στενοχώριες. Γιατὶ ἡ μητέρα τοῦ Παυλῆ, γυναίκα ἀξία καὶ προκομμένη, ἄρχισε πάλι τὴν τέχνη της. Ἦταν ὑψάντρα καὶ ὅταν ἔστρεψε τὸν ἀργαλεῖό της, ὅλο τὸ χωριὸ τὴν προτιμοῦσε. Ἔτσι ὁ Παυλῆς δὲν ἐγνώρισε τὴ φτώχεια ποὺ συνοδεύει πολλὰς φορές τὴν ὀρφάνεια...

Ἡ μητέρα τοῦ Παυλῆ ἦταν ἄρρωστη.

Τὸ μόνο κακὸ ἦταν ὅτι τὰ δυὸ τελευταῖα χρόνια ἡ χήρα μητέρα εἶχε πάθει ἀπὸ ρευματισμοὺς καὶ ὅταν ἀρχίζε ὁ χειμὼνας, μὲ τὰ κρύα καὶ τὶς ὑγρασίες του, ἡ καμμένη ὑπόφερε πολὺ.

Τὰ δυὸ παιδιά ὅμως ἦταν πάντα ἀχώριστα: στὸ παιγνίδι, στὸ σχολεῖο, στὴ μελέτη. Εἶχαν τὴν ἴδια ἡλικία, πῆγαιναν στὴν ἴδια τάξη καὶ οὔτε ὁ δάσκαλός τους δὲν μπορούσε νὰ εἰπῇ ποῖος ἀπὸ τοὺς δυὸ ἦταν ὁ καλύτερος.

Καὶ ὅμως! Μιά ἀσήμαντη ἀφορμὴ ἔφτασε νὰ κόψουν καὶ τὸ χαριετισμό.

Ἦταν τέλη Νοεμβρίου, μιά μέρα συννεφιασμένη καὶ παγερὴ, ποὺ ἐνῶσθε τὸ κρὺο νὰ σοῦ περνοιάζῃ τὰ κόκκαλα. Τὰ παιδιά εἶχαν διάλειμμα καὶ τὰ περισσότερα ἐπαιζαν τὸ κυνηγητὸ στὸ μεγάλο προαύλιο τοῦ σχολείου γιὰ νὰ ζεσταθοῦν.

Ὁ 'Αντώνης στεκόταν κάπου συζητώντας μὲ ἄλλα παιδιά, καὶ ὁ Παυλῆς τοὺς ἐπλησίαζε. Τὴν ὥρα ἐκείνη κάποιον ἄλλο παιδί, χωρὶς νὰ τὸ καλοσκεφθῇ, ἔδωσε μιά σπρωξιά στὸν Παυλῆ. Ὅπως ἦταν ἀνυπόπτος ἔπεσε ἀπάνω στὸν 'Αντώνη, ποὺ κι ἐκεῖνος δὲν ὑπόρρισε νὰ στηριχθῇ καὶ παραπατώντας ἐχτύπησε τὸ αὐτὶ του στὴ ρίζα τοῦ κυπαρισσιοῦ τῆς αὐλῆς.

Ὁ 'Αντώνης ἐπόνεσε πολὺ καὶ ἐρεθισμένος ἀπὸ τὸν πόνο, χωρὶς νὰ καλοπροσέξῃ ποῖος τὸν ἐσπρωξε, ἐσήκωσε τὸ χέρι του καὶ κατάφερε μιά γροθιά στὸν Παυλῆ. Τὸ χτύπημα τὸν πέτυχε στὴ μύτη καὶ τὸν πῆραν τὰ αἵματα. Καὶ ὁ Παυλῆς, χωρὶς νὰ μπόρῃ νὰ συγκρατηθῇ, χτύπησε μὲ τὴ σειρά του τὸν 'Αντώνη.

Τὰ δυὸ παιδιά σταμάτησαν ἀμέσως ἀμίλητα, σὰν νὰ τρόμαξαν καὶ τὰ δυὸ γιὰ ὅ,τι ἔκαναν. Ἀπομακρύνθηκαν λυπημένα καὶ βαρὺ τὸ σύννεφο τῆς στενοχώριας ἐπλάκωσε τὶς καρδιές καὶ τὶς δικές των καὶ τῶν συμμαθητῶν τους. Καὶ ὅταν τὸ μεσημέρι σχόλασαν, γιὰ πρώτη φορά, ἐγύρισαν στὰ σπῆτια των ὁ καθένας χωριστά.

Ὁ δάσκαλος δὲν ἔμαθε τίποτα, γιατί κανεὶς δὲν τοῦ το μαρτύρησε. Ὅλοι ἄλλωστε οἱ συμμαθητές των εἶχαν τὴ γνώμη, πὼς τὰ δυὸ παιδιά δὲν θὰ ἀργοῦσαν νὰ συμφιλιωθοῦν.

Οἱ μέρες ὅμως περνοῦσαν χωρὶς ἀποτέλεσμα. Καὶ ἡ κατάσταση αὐτὴ ἐστενοχωροῦσε καὶ τὰ δυὸ παιδιά. Ἄν ἐξακολουθοῦσε ἔτσι θὰ τὸ μάθαιναν ἴσως καὶ οἱ γονεῖς των καὶ δὲν τὸ ἤθελαν. Ἀλλὰ καὶ κανένας ἀπὸ τοὺς δυὸ δὲν θὰ ἤθελε νὰ ὑποχωρήσῃ πρῶτος...

Ὅλα τὰ παιδιά εἶχαν τώρα καὶ κάποια ἄλλη ἔγνοια. Ἐπλησίαζαν τὰ Χριστούγεννα ποὺ θάλεγαν τὰ Κάλαντα. Κάθε χρόνο ἡ καλύτερη συντροφιά ἦταν τοῦ 'Αντώνη καὶ τοῦ Παυλῆ καὶ κάθε παιδί προσπαθοῦσε μὲ κάθε τρόπο νὰ εἶναι μαζί των. Ἐφέτος ὅμως; Μὲ ποιὸν ἀπὸ τοὺς δυὸ νὰ πῆγαιναν οἱ ἄλλοι, ποὺ καὶ τοὺς δυὸ τοὺς ἀγαποῦσαν καὶ δὲν ἤθελαν νὰ τοὺς πικράνουν;

Ἡ δυσκολία αὐτὴ ξεπεράστηκε εὐκολα. Ἡ μητέρα τοῦ Παυλῆ ἦταν ἄρρωστη καὶ ὁ γιὸς της, ὅπως ἐδῆλωσε σὲ κάποια συζήτησι δὲν θὰ ἔπαιρνε μέρος στὰ κάλαντα. Ἔτσι τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων τὰ εἶπε μόνος ὁ 'Αντώνης μὲ τὴ συντροφιά του.

Ἀλλὰ θέλεις γιατί δὲν ἦταν μαζί καὶ ὁ Παυλῆς, θέλεις γιατί δὲν εἶχαν κέφι, ἡ συντροφιά τοῦ 'Αντώνη ἦταν ἡ πιὸ ἀποτυχημένη ἀπ' ὅλες τὶς συντροφίες ποὺ εἶπαν τὰ κάλαντα ἐκείνη τὴ χρονιά. Καὶ σὲ ὅχτῃ ἡμέρες ἐρχόταν ἡ Πρωτοχρονιά. Ὁ 'Αντώνης ἔπεσε σὲ συλλογὴ...

Ἀπὸ τὴν προπαραμονὴ ὁ 'Αντώνης παρακάλεσε τὴ μητέρα του νὰ τοῦ φτιάξῃ μιά βασιλόπιτα, ἐκτὸς ἀπὸ ἐκείνη ποὺ θὰ ἔφτιανε γιὰ τὸ σπῆτι τους. Καὶ ἐδῆλωσε στοὺς φίλους του πὼς ὅποιος ἤθελε νὰ πάῃ μαζί του νὰ ποῦν τὰ κάλαντα, θὰ ἔπρεπε νὰ φέρῃ καὶ κάποιο δῶρο, ποὺ τὸ ἤθελε γιὰ κάτι σπουδαῖο, ὅπως ἔλεγε.

Ἡ συντροφιά ἄρχισε νὰ ψάλλῃ τὰ κάλαντα ἀπὸ πολὺ πρῶτὴ τὴν παραμονή. Καὶ τὰ ἔλεγαν σήμερα μὲ τόση ὄρεξη, ὅσο ποτὲ ἄλλοτε. Τὸ κουτὶ ποὺ κρατοῦσε ὁ 'Αντώνης τὸ ἐνῶσθε νὰ βαραῖνῃ διαρκῶς μὲ τὶς δραχμὲς καὶ τὰ δίδραχμα ποὺ ἔρριχναν μέσα.

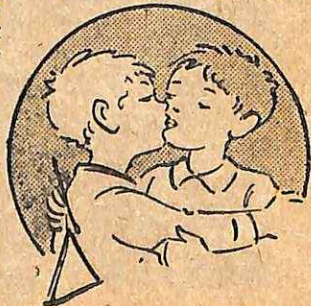
Ὅταν ἄρχισε νὰ σκοτεινιάζῃ τὰ κάλαντα εἶχαν τελειώσει. Καὶ ὁ 'Αντώνης μὲ ὅλη τὴ συντροφιά του, κρατώντας τὴ βασιλόπιτα, ἔνα καλάθι γεμάτο μὲ τὰ δῶρα των καὶ τὸ κουτὶ μὲ τὶς εἰσπράξεις ἀπειράχτο, τράβηξαν γιὰ τὸ σπῆτι τοῦ Παυλῆ. Ὁ 'Αντώνης ἐχτύπησε μὲ θάρρος τὴν πόρτα καὶ περίμενε, ἐνῶ ἡ καρδιά του πῆγαινε νὰ σπάσῃ.

Βιαστικὰ καὶ ἀνυπόμονα ἀκούστηκαν ἀπὸ μέσα τὰ βήματα τοῦ Παυλῆ, λὲς καὶ περίμενε αὐτὸν ποὺ χτυποῦσε. Καὶ ὅταν ἡ πόρτα ἀνοίξε, χωρὶς νὰ τὸ καλοκαταλάβουν, χωρὶς λέξη νὰ εἰποῦν, τὰ δυὸ παιδιά ἀγκαλιάστηκαν μέσα στὸ σκοτάδι, ἐνῶ τὰ μάτια ὁλὼν ἦταν βουρκωμένα.

Ἦταν ὅλα τὰ παιδιά μῆκαν μέσα, τραγοῦδισαν τὰ κάλαντα, εὐχίστηκαν χρόνια πολλὰ στὴν ἄρρωστη μητέρα καὶ ὁ 'Αντώνης ἐπρόσφερε στὸ φίλο του τὰ δῶρα του καὶ τὰ δῶρα τῶν συμμαθητῶν του.

Ὅλοι ἐνῶσαν νὰ φεύγῃ κάποιος βραχνὰς ἀπὸ τὰ στήθη των καὶ κάποια λύπη ἀπὸ τὴν καρδιά των. Ἦταν ἀληθινὰ, ἡ ὡραιότερη παραμονὴ Πρωτοχρονιάς ποὺ ἐγνώρισαν ἔως τότε στὴ ζωὴ των.

ΝΙΚ. Γ. ΔΗΜ.

'Αρχιμηνιά κι' ἀρχιχρονιά!

Μέσα στὴ βαρυχειμωνιά

ὁ Νέος Χρόνος μπαίνει,

κι' ὁ 'Αντωνάκης, κι' ὁ Κοκός, κ' ἡ Λέλα, κ' ἡ Μαρίκα, καὶ κάθε πιτσιρίκος πιά καὶ κάθε πιτσιρίκα ἄχ πὼς τὸν περιμένει!

'Αρχιμηνιά κι' ἀρχιχρονιά!

Παῖδιά μὲ τρίγωνα γυρνοῦν,

γιὰ τούτῃ τὴν τρανὴ γιορτὴ

ὁ κόσμος ὅλος χαίρει,

καὶ μέσ' στὴν κάθε γειτονιά

οἱ μπέμπηδες ἀδημονοῦν,

ὥσπου νὰ δοῦν ἡ μέρα αὐτὴ

τὶ δῶρα θὰ τοὺς φέρῃ!

'Αρχιμηνιά κι' ἀρχιχρονιά! Σὲ κάθε μιά βιτρίνα στίβα ὑψοῦται παιγνιδιών, σωστὸς οὐρανοξύστης! Καὶ τὰ μικρά μ' ὀρθάνοιχτο τὸ στόμα σὰν τὴ χίνα θαυμάζοντάς τα ψάλλουνε τό... δόξα ἐν ὑψίστοις!

Καὶ στοῦ δρόμου τὰ τραπέζια τὸ τί γίνεται, Θεέμου! Νὰ καὶ τάνκς, νὰ καὶ κανόνια κι' ἄλλα εἶδη τοῦ πολέμου, θωρηκτὰ κι' ἀεροπλάνα σὲ μεγάλο ἀριθμό, νὰ καὶ ἐύλινα τουφέκια, μὰ καὶ κάτι τουμπελέκια ποὺ μ' αὐτὰ τὸ σπῆτι θάχῃ συνεχὴ συναγεμολοῦν!

Πιὸ πέρα νὰ καὶ τὰ γλυκὰ! Νὰ τὰ μελομακάρουνα —πωπὼ μὲ πόση λιχουδιά μικρούλης τὰ διπλάρουνα—

μὰ νὰ κ' οἱ δίπλες οἱ ξανθὲς καὶ τὰ κουραμπιεδάκια, ἄλλοι καὶ τοῦτοι πειρασμοὶ γιὰ τὰ πιτσιρικάκια!

'Αγιος Βασίλης ἔρχεται! Καὶ τὰ καλὰ παιδιά

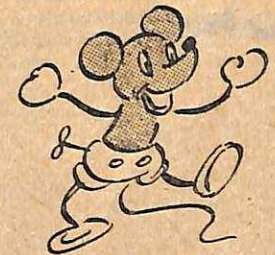
ποὺ ἔχουνε χρυσὴ καρδιά,

μέσ' στὰ πολλὰ τους τὰ γλυκὰ, τὰ τόσα παιγνιδάκια,

δὲν ξέχασαν καὶ τὰ φτωχὰ κι' ἀνήμερα παιδάκια

καὶ μὲ συμπόνια τρέξανε δωράκια νὰ τοὺς δώσουνε,

ὥστε κι' αὐτὰ χαρούμενη Πρωτοχρονιά νὰ νοιώσουνε.

Πῆρανε καὶ δώσαν δῶρα καὶ διπλὴ χαρὰ ἔχουν τώρα!

'Αγιος Βασίλης ἔρχεται ἀπὸ τὴν Καισαρεία, κ' ἐνῶ τὰ κάλαντα ἀντηχοῦν, κι' ἀπὸ καψούλια κρότοι, χίλιοι μπεμπέδες τὸν ρωτοῦν γεμάτοι ἀπορία: —Γιατὶ νὰ μὴ μᾶς ἔρχεσαι κάθε τοῦ μῆνα πρώτη;...

Μὰ φτάνει τῆς Πρωτοχρονιάς, ποὺ λὲς, τὸ μεσημέρι κι' ὁ καραγκιόζης ὁ φτωχὸς βρίσκεται μ' ἕνα χέρι,

ἡ κούκλα μὲ χωρὶς μαλλιά καὶ μ' ἀνοιγμένη τὴν κοιλιά,

τὸ δόλιο τ' ἀρκουδόπουλο «μὲ ἐξήλωσαν» φωνάζει, ἐδῶ τοῦ ἀλόγου ἡ κεφαλὴ, πῶς 'κεῖ τ' αὐτιά τοῦ ὄνου, καὶ λέει στὰ ἐγγονάκια τῆς ἡ νόνα: Δὲν πειράζει! Ἔ, τὴν ὑγεία σας νάχετε, παιδιὰ μου. Καὶ τοῦ χρόνου! ΑΝ. ΒΩ.

Οί σχολιατροί Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ἀντήλλαξαν γνώμας εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ Ε.Ε.Σ.Ν. μετὰ τὰ μέλη τῆς Ἐφορείας αὐτοῦ, διὰ μίαν συνεχῆ συνεργασίαν διὰ τὴν καλλιτέραν διάδοσιν τῶν ἀρχῶν τῆς ὑγιεινῆς εἰς τὰ Σχολεῖα.

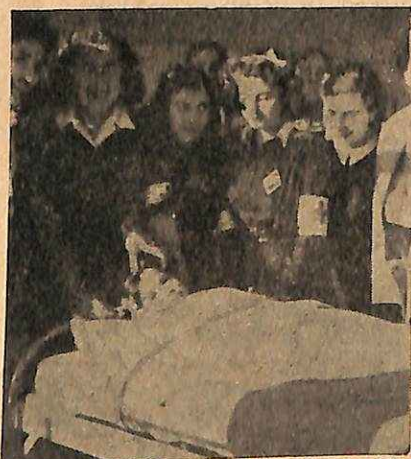
Εἰς τὴν α' σειράν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας Ε.Ε.Σ.Ν. κ. Ἀχ. Κύρου, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Ε.Ε.Σ.Ν. Ἀττικῆς κ. Μ. Τσαμαδός, ὁ Διευθυντὴς τῆς Σχολ. Ὑγιεινῆς Ὑπ. Παιδ. κ. Δ. Στεφάνου καὶ αἱ κυρίαι Ἑλ. Ποταμιάνου καὶ Εἰρ. Τσιμπούκη.

The School doctors Athens - Piraeus exchanged views at the G. J. R. C. Headquarters for a better cooperation in favour of a more effective propaganda of hygiene in the Greek Schools. In the photo are seen the President G. J. R. C. Mr. Ach. Kyrou, left, Mr. D. Stephanou, Director of School Hygiene, right.

Αἱ Ε.Σ.Ν. τοῦ Ὁρφανοτροφείου Θηλέων Λαρίσης εἰς τὸν σχολ. κήπον.

Juniors of the National Orphanage for Girls, I.A.-RISSA, Greece, working in their school garden.

Ἐρυθροσταυρίτισσαι Σχολειῶν Πειραιῶς εἰς τὸ Πρεσβυτάριον τῆς Πεντέλης.

Girl Juniors of Piraeus in Penteli Preventorium.

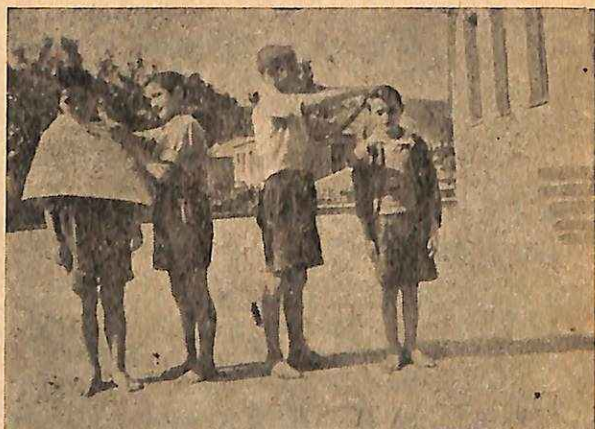
Ἀπὸ τὰς συγκεντρώσεις εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ Ε.Ε.Σ.Ν. τῶν Ἐπιθεωρητῶν καὶ τῶν Διευθυντῶν τῶν Δημ. Σχολείων τῆς Β', Γ' καὶ Δ' Περιφέρειας Ἀθηνῶν, καθ' ἃς ἀντηλλάγησαν γνώμαι διὰ τὴν καλλιτέραν ὁργάνωσιν καὶ δράσιν τῶν ὁμάδων Ε.Σ.Ν. εἰς τὰ Σχολεῖα. Εἰς τὴν α' σειράν διακρίνονται ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Ε.Ε.Σ.Ν. Ἀττικῆς καὶ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας κ. Τσαμαδός, οἱ Ἐπιθεωρηταὶ τῆς Β' Περιφέρειας κ. Η. Βασιλείου, Γ' Περιφέρειας κ. Α. Γεραντώνης, Δ' Περιφέρειας κ. Β. Θεοφανόπουλος, ὁ Σύμβουλος κ. Π. Σίφναϊος καὶ ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Ἐφορείας Ε.Ε.Σ.Ν. κ. Χρ. Παπαδόπουλος.

The school Inspectors and directors of the 2nd 3rd, 4th Elementary Educational district Athens exchanged views at the G. J. R. C. headquarters for the Junior Red Cross programme during the new school year. In the photo are seen Mr. M. Tsamados, president J. R. C. Attica Committee. Mr. E. Vasilliou, Mr. A. Gerantonis, Mr. B. Theophanopoulos, School inspectors, Mr. P. Sifneos, member G. J. R. C., Mr. Chr. Papadopoulos Secretary General G. J. R. C. and Miss Catsalides Director G. J. R. C.

Ε.Σ.Ν. τοῦ Ἀρσακείου Γυμν. Ἀθηνῶν εἰς τὸ 401 Στρατ. Νοσοκομεῖον

Juniors of the Arsakion High school Athens, at the 401 Military Hospital.

Οἱ Ε.Σ.Ν. τοῦ Δημ. Σχολείου Ναυπάκτου κουρεύουν τοὺς συμμαθητὰς των.

The Juniors of the 3rd Elementary School, Nafpaktos cutting the hair of their schoolmates.

Ε.Σ.Ν. τοῦ Δημ. Σχολείου Πλατανόβρυσης Δράμας πλέκουν μάλλινα διὰ τὸν στρατὸν.

Juniors of the Elementary school Platano-vrissi Drama knitting for the army.

Ε.Σ.Ν. τοῦ 16ου Δ. Σχ. Β' περιφέρειας Ἀθηνῶν ἐπισκέφθησαν τὸ Παράρτημα Ρίμινι καὶ διένειμαν μικρὰ δέματα εἰς τοὺς τραυματίας.

Juniors of the 16th Athens, at the Rimini hospital

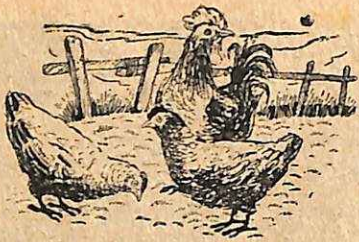
Ε.Σ.Ν. Γυμνασίου Καλλιθέας ἐτοιμάζουν μάλλινα διὰ τὸν στρατὸν.

Juniors of the High school for girls Kallithea, Athens with the pullovers they knitted for the soldiers.

Ε.Σ.Ν. μαθηταὶ τοῦ 10ου Δημ. Σχ. Β' περιφέρειας Πειραιῶς εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Παιδῶν.

Juniors of the 17th Public Elementary School, Piraeus, in the children's Hospital.

Η ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

ΤΟ ΚΟΤΕΤΣΙ

πιό πολιτισμένες όπως και στις πιο πρωτόγονες χώρες. Με διάφορες διασταυρώσεις, με διάφορους τρόπους εκτροφής και στα διάφορα κλίματα δημιουργήθηκαν διάφορες γενεές και ποικιλίες από κότες.

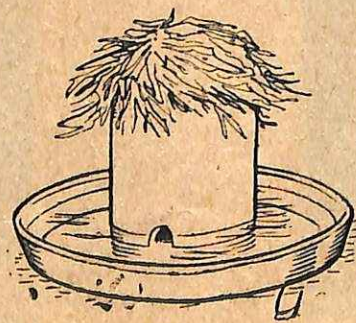
Οι καλύτερες σήμερα γνωστές ποικιλίες, και κυρίως αυτές που προοδεύουν στο δικό μας περιβάλλον δηλαδή το κλίμα και τα μέσα είναι:

1) Η ντόπια ποικιλία, που προήλθε από διασταύρωση διαφόρων ποικιλιών από διάφορα μέρη. Είναι μία κότα ανθεκτική σε αρρώστιες, δεν ζητάει πολύ φαγί, της άρρασει ο ελεύθερος αέρας και η βοσκή. Δεν γεννάει περισσότερα από 80-100 αυγά το χρόνο. Μερικές ντόπιες μαυρές γεννούν και ως 150 αυγά. Όταν προσέξουμε και μαζέψουμε αυγά για κλωσίμα από κότες που γεννούν πάνω από 150 αυγά το χρόνο, και αυτό το κάνουμε για 4-5 γενεές, μπορούμε από την ντόπια κότα να βγάλουμε ποικιλία που να γεννάει 200 αυγά το χρόνο, δηλαδή τα διπλάσια της πρώτης γενεάς. Αυτό δεν είναι δύσκολο, φτάνει να παρακολουθήσουμε τις κότες που γεννούν, όπως θα δούμε πιο κάτω όταν μιλήσουμε για τις φωλιές, και να κρατήσουμε αυγά για κλωσίμα από τις πιο παραγωγικές. Τα πουλιά της ντόπιας κότας είναι μεγάλωσима και πολύ καλά για φαί.

2) Η «Λεχόρν» είναι μία ποικιλία πολύ διαδεδομένη στην Ευρώπη και Αμερική. Είναι άσπρη με κίτρινα πόδια, μικρότερη από την ντόπια αλλά πιο παραγωγική. Όταν την τρέφουμε καλά και της έχουμε καλό κοτέτσι γεννάει ως 250 και 300 αυγά το χρόνο. Τα πουλιά της είναι μικρόσωμα και δεν συμφέρει να τα τρέφουμε για κρέας.

3) Η «Ροδάιλαντ» και η ποικιλία αυτή είναι πολύ διαδεδομένη όχι τόσο για την παραγωγή αυγών όσο για την παραγωγή πουλιών που μεγαλώνουν πολύ γρήγορα και ζυγίζουν σε 3 μήνες περίπου 1 όκα. Το χρώμα της κότας είναι κεραμιδί χρυσωπό με κίτρινα πόδια και μύτη.

Υπάρχουν και άλλες πολλές γενεές, βρίσκω όμως περιττό να τις περιγράψω.

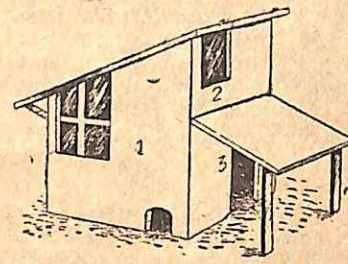
Εικόνα 2.

Η κότα είναι ένα ευαίσθητο πουλί. Κρυολογεί εύκολα και προσβάλλεται από πολλές επιδημίες, που πολλές φορές σαρώνουν όλο τον κοτόκοσμο μεγάλων περιφερειών. Γι' αυτό είναι ανάγκη να προσέχουμε πάρα πολύ την υγεία της. Βασικό μέτρο για να προλάβουμε επιδημίες είναι η καθαριότητα. Τα κοτέτσια πρέπει να καθαρίζονται κάθε μέρα και κάθε βδομάδα να τα περνάμε με ασβεστόγαλα, που μέσα διαλύσαμε λίγη γαλαζόπτερα. Το ασβεστόγαλα πρέπει να γίνεται σ' όλο το εσωτερικό και εξωτερικό του κοτετσιού και στο πάτωμα, τοίχους, όροφή, κούρνιες, φωλιές.

Η βάση της εκτροφής της κότας είναι το κοτέτσι. Άλλο κοτέτσι θα κάνουμε στο χωριό και άλλο στην πόλη. Πάντως πρέπει να έχουμε υπ' όψιν ότι χρειάζεται το σπιτάκι όπου οι κότες θα κοιμούνται και θα γεννούν, ή αλλιώς, που θα περνούν τη μέρα τους και θα βόσκουν. Το κοτέτσι πρέπει να κτίζεται με πρόσφυ προς την μεσημβρίαν για ν' αποφεύγονται οι ψυχροί βόρειοι άνεμοι και να έχουν ήλιο το χειμώνα. Το ύψος του κοτετσιού πρέπει να είναι τουλάχιστον 2 μέτρα για να στέκεται όρθιος ένας άνθρωπος. Η επιφάνεια πρέπει να είναι 3 τετραγωνικά μέτρα για κάθε 30 κότες και περίπου 3 μέτρα μακρός με 2,50 πλάτος και 2 ύψος για 100 κότες.

Το χτίσιμο με πλίνθες ή τρυπητά τουβλά είναι το καλύτερο γιατί βαστάει το κοτέτσι δροσερό το καλοκαίρι και ζεστό το χειμώνα. Το δάπεδο πρέπει να είναι ψηλότερο από την αύλη για να μη έχει υγρασία και να καθαρίζεται εύκολα. Πρέπει να γέρνει προς την πόρτα για να πλύνεται και να φεύγουν τα νερά. Τα παράθυρα γίνονται στη μεσημβρία και ψηλά κοντά στη στέγη για να φτάνει το χειμώνα ο ήλιος σ' όλες τις γωνιές. Στις 3 πλευρές και στο κάτω μέρος ανοίγουμε θυρίδες για να περνούν οι κότες και στη μεσημβρινή ή δυτική πλευρά κάνουμε την πόρτα ύψος 1,70-2 μέτρα, πλάτος 70 έως 90 πόντους. Το πάτωμα με δτι σύστημα και αν είναι καμωμένο χώμα, τσιμέντο ή ξύλινο, πρέπει να σκεπάζεται με άμμο το καλοκαίρι και άχυρο το χειμώνα. Η αύλη πρέπει να έχει κλίση για να στραγγίζουν τα νερά και να μη λιμνάζουν. Στην αύλη φυτεύουμε δένδρα φυλλοβόλα για να δίδουν σκιά το καλοκαίρι και ν' αφήνουν το χειμώνα να περνάει ο ήλιος. Πολύ καλά δένδρα γι' αυτή τη δουλειά είναι οι μουριές, γιατί μεγαλώνουν γρήγορα, κάνουν πυκνή σκιά και παράγουν μούρα, που τ' αγαπούν οι κότες.

Το εσωτερικό του κοτετσιού πρέπει να είναι καλά σοβατισμένο, και οι τοίχοι να μη έχουν σχισίματα γιατί εκεί φωλεύουν τσιμπούρια και

Εικόνα 1

ψείρες. Στο εσωτερικό γίνονται οι κουρνιάστρες και οι φωλιές.

Οι κουρνιάστρες (καθηστρες) πρέπει να γίνονται 40 έως 60 εκατοστά ψηλότερα από το δάπεδο. Είναι από πέταυρα πάχους 4 έως 7 εκατοστά ανάλογως των ζώων. Δεν πρέπει να είναι στρογγυλές γιατί κουράζουν τα ζώα να σφίγουν το ξύλο για να μη γλιστρήσουν και πέσουν αλλά, μόνο ξεγυρισμένες στο πάνω μέρος. Οι κουρνιάστρες στηρίζονται σε σίδερα και ξύλα και πρέπει να είναι κινητές και να καθαρίζονται.

Στο κοτέτσι μέσα γίνονται και οι φωλιές όπου θα γεννούν οι κότες. Υπάρχουν πολλά συστήματα φωλιών. Το πιο απλό είναι να χτίσουμε στο βάθος του κοτετσιού στον τοίχο με τουβλά, χωρίσματα πλάτους 30-40 εκατοστών και ύψωμένα από το δάπεδο 20-30 εκατοστά. Αυτά τα χωρίσματα (φωλιές) τα σκεπάζουμε με σανίδι ή λαμαρίνα γιατί η κότα προτιμά να γεννά στα σκοτεινά. Λογαριάζουμε για κάθε 3-4 θρνιθες και μία φωλιά. Τις φωλιές τις στρώνουμε με μαλακό χόρτο και βάζουμε έν' αυγό πραγματικό ή πέτρινο γιατί οι θρνιθες προτιμούν να γεννούν σε φωλιές, που έχουν αυγά. Το χόρτο πρέπει ν' ανανεώνεται κάθε βδομάδα και το παλιό να καίγεται. Υπάρχουν άλλα συστήματα φωλιών που κλείνουν μόλις μπή μέσα η κότα να γεννήσει. Έτσι μπορούμε να

ελέγχουμε ποιές θρνιθές μας είναι καρπρές και ποιές όχι και να μη τρέφουμε άδικα αυτές που δεν γεννούν. Μ' αυτό τον τρόπο ξεδιαλέγουμε και τ' αυγά από τις πιο καρπρές και τα κρατούμε για κλωσίμα και σιγά σιγά βελτιώνουμε το κοπάδι μας. Για να γίνει όμως αυτό πρέπει να έχουμε βάσει σε κάθε κότα ένα δακτυλίδι στο πόδι που έχει τον αριθμό της. Τέτοια δακτυλίδια από αλουμίνιο υπάρχουν στην αγορά και είναι φθηνά. Σ' ένα θιβλίο, που έχουμε γράψει τις κότες μας με τον αριθμό τους γράφουμε την ημερομηνία, που γεννά ή κάθε μία και έτσι ξέρουμε τη διαγωγή της. Αυτά για τα κοτέτσια που μπορούν να εφαρμοστούν σχεδόν τα ίδια για φραγκόκοτες και διάνους με την διαφορά πως χρειάζονται 10-15 εκατοστά μεγαλύτερες διαστάσεις.

Ένα πράγμα θα ήθελα να τονίσω εντελώς ιδιαίτερος και αυτό είναι το ζήτημα της καθαριότητας. Το α και το ω της επιτυχίας στη διατήρηση θρνιθων είναι η καθαριότητα γιατί απ' αυτήν εξαρτάται αν θα προσβληθούν από επιδημίες ή όχι. Κάθε μέρα καθάρισμα του κοτετσιού και κάθε βδομάδα ράντισμα με νερό που έχει μέσα 2 τις εκατό λιβόλ ή κρεολίνη. Πλύσιμο του πατώματος αν είναι από τσιμέντο και ράντισμα των τοίχων με Ντι-Ντι-Πι που σκοτώνει τσιμπούρια και ψείρες. Στην αύλη πρέπει να έχουμε μία κάσσα βάθους 25-30 εκατοστά, αρκετά φαρδιά να χωρούν 3-4 κότες και σ' αυτή την κάσσα ρίχνουμε ξερή φιλή άμμο, στάκτη και σκόνη Ντι-Ντι-Πι. Σ' αυτές τις κάσσες οι κότες κάνουν ευχαρίστως το μπάνιο τους και απαλλάσσονται από ζωύφια όπως τα τσιμπούρια και ψείρες.

Όταν κρατήσουμε μία τέτοια απλή καθαριότητα που δεν στοιχίζει

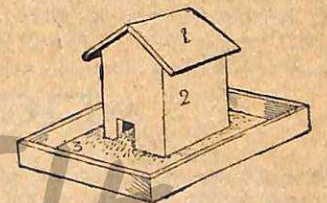
πολλά χρήματα και ούτε πολύ κόπο θέλει, και όταν δεν επιτρέπουμε να μπαίνει στα κοτέτσια μ' οποιοσδήποτε τότε είναι εύκολο να προφυλάξουμε τις κότες μας από επιδημίες.

Όταν έχη κανείς τα μέσα καλό είναι ένα μέρος της αύλης να το έχη σκεπασμένο για το χειμώνα ώστε τα πουλιά να μη μένουν μέσα στο κοτέτσι ούτε και να κρυώνουν ή βρέχονται στην αύλη. Νά ένα απλό σχέδιο: (είκ. 1).

1. Κοτέτσι.
2. Παράθυρο μεσημβρινό κοτετσιού.
3. Υπόστεγο.

Στο υπόστεγο πρέπει να υπάρχει πάντα φρέσκο και άφθονο νερό ή από βρύσες ή σε ποτίστρες και το καλοκαίρι ν' ανανεώνεται τακτικά. Υπάρχουν πηλινές ποτίστρες, που έχουν το προτέρημα να διατηρούν καθαρό δροσερό νερό όπως αυτή που βλέπετε στην εικόνα 2.

Για το τσίσιμο πολλοί σκορπούν την τροφή στην αύλη κι εκεί έχει η κότα την ευχарίστησι να την βρή. Η αύλη όμως σπανίως είναι καθαρή και η τροφή πέφτει επάνω σε κουτσουλιές και μολύνεται. Γιαυτό υπάρχουν ταίστρες όπου υπάρχει πάντα τροφή στη διάθεσι των πουλιών όπου πάν και τρών όποτε θέλουν. Η τροφή χύνεται από την κάσσα στην ταίστρα μόνη της όταν λιγοστάει. Στο πάνω μέρος έχει καπάκι για να μη βρέχεται η τροφή (βλ. εικόνα 3).

Εικόνα 3

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΜΑΣ

Λίγους μήνες μετά την κήρυξη της Επαναστάσεως του 1821 συνήχθητο στην Επίδαυρο η πρώτη Εθνική των Ελλήνων Συνέλευσις, συνήχοντο όπως θα μπορούσαμε να πούμε σήμερα οι πρώτοι νομοθέται, ύστερα από σκληρά τετρακοσίων σχεδόν χρόνων. Ήταν εν όλω πενήντα εννιά: δέκα από την Πελοπόννησο, οκτώ από τη Δυτική Ελλάδα μεταξύ των οποίων ο αντιπρόσωπος των Σουλιωτών, είκοσιπέντε από την Ανατολική Ελλάδα, δεκατρείς από τα τρία ναυτικά νησιά, Ύδρα, Σπέτσες και Ψαρά και ένας από την Σκόπελο ως αντιπρόσωπος των λοιπών νήσων του Αιγαίου.

Πολλά έχουν γραφή για τη Συνέλευσις αυτή, στην οποία οι παρευρεθέντες έφλουσαν ο ένας τον άλλον και με δάκρυα στα μάτια παρακολουθούσαν τις απλοϊκές αγορεύσεις και έψιφζαν τους πρώτους νόμους. Πολλά έχουν γραφή για τα σφάλματα του πρώτου αυτού συτάγματος, και ίσως να μην έχουν άδικο όσοι υποστηρίζουν ότι από αυτό αρχίζει η καταραμένη διχόνοια, που λίγο έλειψε να θάψη την Ελληνική Ελευθερία προτού καν γεννηθή. Στην ίδια όμως Συνέλευσις έψιφθη και η προκήρυξις εκείνη, που σαλπίζει σε λίγες γραμμές τη θέλησι του Ελληνικού Έθνους να ζήση ελεύθερο.

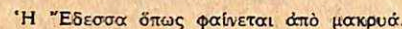
Συντάκτης της ιστορικής αυτής προκηρύξεως είναι ο Θεόδωρος Νέγρης, ο οποίος μπόρεσε να κλείση σε μία σύντομο παράγραφο τους προαιωνίους παλμούς του Έθνους.

Εν ονόματι της αγίας και αδιαίρετου Τριάδος, το Ελληνικόν Έθνος, το υπό την φρικώδη θωμανικήν δυναστείαν, μη δυνάμενον να φέρη τον βαρύτατον και απαραδεγμάτιστον ζυγόν της τυραννίας, και αποσει-σαν αυτόν με μεγάλας θυσίας, κηρύττει σημερον διά των νομίμων παραστατών του, εις Εθνικην συνηγμένην Συνέλευσιν, ενώπιον Θεού και ανθρώπων, την πολιτικήν αυτού Υπαρξιν και Άνεξαρτησίαν.

Εν Επίδαυρω τη α' Ιανουαρίω έτει ακαθ' και α' της Άνεξαρτησίας.

Και άλλα έθνη διεκήρυξαν την θέλησί τους να ζήσουν την ελευθερία τους, ή την ανεξαρτησία τους με παρόμοια έγγραφα. Σαν την διακήρυξι όμως της Α' Εθνικής των Ελλήνων Συνελεύσεως εν Επίδαυρω, καμμία δεν θα μπορούσε να βρεθή άλλη. Ο παλμός, καμμία δεν θα μπορούσε να βρεθή άλλη. Ο παλμός, που την συγκλόνιζε και ή ιστορία ενός ενδόξου λαού, που κλείνεται σε λίγες λέξεις, κάνουν το έγγραφο μοναδικό στην οικουμένη.

ΧΡ. ΑΓΓΕΛΟΜΑΤΗΣ

τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ τὴν πλοῦσια Ἡμαθία, δηλαδή τὸν κάμπο, ποὺ ἀπλώνεται ἀπὸ τὰ Γιαννιτὰς στὴ Βέρροια καὶ μὲ τὴν ὁδὸν μίας ἀλύας ἔφθανε ὡς τὸ τέρμα αὐτοῦ τοῦ κάμπου, στὸ ὁροπέδιο, μεταξὺ Βερμίου καὶ Βόρα, ποὺ τὸ δροσίζον τὰ τρεχοῦμενα νερά καὶ οἱ καταρράκτες. Ἐκεῖ ἔγτισε τὸ κάστρο τοῦ καὶ τὴν πρωτεύουσά του, ποὺ ἐξ αἰτίας τῆς καταίκας ὠνομάσθηκε «Αἶλα».

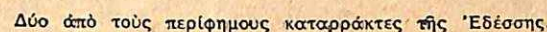
«Απ' εκεί το τοπίο αλλάζει έντελως. Ήφινουμε τούς κάμπους και τὸ τραίνο μας ἀνηφορίζει σὲ πλαγιεῖς βουνῶν, ἀγκομαχώντας κουρασμένα, ἐνῶ τὰ μάτια τοῦ ταξιδιώτου ἀχόρταχα θέλουν νὰ χαροῦν τὸ θέαμα τῶν λόφων τῶν ὀλοπράσινων καὶ τῶν ὠραίων τοπίων, πὺ ἐναλλάσσονται σὰν σὲ ταινία τοῦ κινηματογράφου. Ξαφνικὰ ἀναπηδᾷ μπροστά μας ἕνα ἀναπάντεχο πανόραμα. Ἀνάμεσα σὲ λόφους κάμπους καὶ βουνά, ποὺ φαίνονται μαύρα ἀπὸ τὰ δάση, ἕνας ἀπλωτὸς βρόχος ξεχωρίζει μὲ βαθιεῖς χαράδρες, ρεματιές καὶ σπήλαια. Γύρο κυλοῦν ποτάμια, κάτω πλούσια λειβάδια ἀπλω-
νται καὶ στὰ πλάγια ἀναπηδῶν νερά σὲ πλούσιους καταρράκτες, ποὺ φαίνονται ἀπὸ μακριὰ κορδέλλες ἀ-
σημένιες. Καὶ τὴν κορυφὴ αὐτοῦ τοῦ ἀπλωτοῦ ὀροπε-
δίου, ποὺ μοιάζει σὰν μυθικὸ κάστρο, στεφανώνει μιὰ
πολιτεία γραφικὴ. Εἶναι ἡ Ἔδεσσα, ἡ θρυλικὴ παλιὰ
πρωτεύουσα τῶν Μακεδόνων Βασιλέων, ποὺ θὰ ἐπισκε-
φθῶμε γιὰ τὶς ὁμορφίες τῆς καὶ τὴν ἱστορία τῆς.

Πρώτος βασιλεύς της αναφέρεται ο Κάρανος (800 π.Χ.) ο οποίος, κατά την παράδοσιν, έφθασεν εκεί από το "Άργος της Πελοποννήσου, για να βοηθήση στους πολλέμους των τούδ συγγενείς του Δωριείς του Όρεπτικού Άργους, κοντά στη σημερινή Χρούψιστα, οι δ-ποιοι ήταν επίσης Τημενίδαι, από τό γένος των Ήρα-ποιοι ήταν επίσης Μακεδνόνας. Μακεδνόας, στην αρχαία κλειδίον καί ένθος «Μακεδόνων». Μακεδνόας, στην αρχαία έννοιαν μας θα πη άντρας σωματοώδης, ψηλός με λε-γάδικη κορμοστασιά. Ο Κάρανος πήρε για άμοιβή

τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ τὴν πλοῦσια Ἡμαθία, δηλαδή τὸν κάμπο, ποῦ ἀπλώνεται ἀπὸ τὰ Γιαννιτὰς στὴ Βέρροια καὶ μὲ τὴν ὁδὸν μίας ἀλύας ἔφθασε ὥς τὸ τέρμα αὐτοῦ τοῦ κάμπου, στὸ ὁροπέδιο, μεταξὺ Βερμίου καὶ Βόρα, ποῦ τὸ δροσίζον τὰ τρεχοῦμενα νερά καὶ οἱ καταρράκτες. Ἐκεῖ ἔγτισε τὸ κάστρο τοῦ καὶ τὴν πρωτεύουσά του, ποῦ ἐξ αἰτίας τῆς καταίκας ὠνομάσθηκε «Αἶγας».

Μετά τὸν Ἀλέξανδρο Α΄, βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἔγινε ὁ Περδίκκας Β΄ καὶ ὕστερα ὁ γιὸς τοῦ Περδίκκα Ἀρχέλαος (413-399), ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ὁποίου ἡ πρωτεύουσα μετεφέρθη ἀπὸ τὰς Αἰγὰς στὴν Πέλλα, μίαν ἄλλην πόλιν, κοντὰ στὰ σημερινὰ Γιαννιτσά. Ὅμως ἐπὶ Περδίκκα καὶ Ἀρχέλαου τὸ βασίλειο τῆς Μακεδονίας εἶχε πιά μεγαλώσει καὶ στὴ βασιλικὴ αὐτὴ ἔζησαν σπουδατοὶ ἄνθρωποι τῶν γράμμάτων, λόγιοι καὶ μεγάλοι ἄνδρες, ὅπως ὁ Ἱπποκράτης. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρχικὴ πρωτεύουσα, αἱ Αἰγὰι, δηλ. τὸ κάστρο, ὅπου σήμερὰ ἡ νέα πόλις τῆς Ἑδέσσης, εἶχε γίνει πολυάνθρωπη, μὲ κτίρια ὁρῶσα, ναοὺς καὶ θέατρο καὶ κάτω στὸν κάμπο εἶχεν ἰδρυθῇ μίᾳ καινούργια ἀστική πόλις, κέντρο ἐμπορικῆς ὅλης τῆς Μακεδονίας. Αὐτὴ ἡ κριθεὺς ἡ ἀστικὴ πόλις ὀνομάσθη Ἑδεσσα. Ἡ δὲ ἀκρόπολις, αἱ Αἰγὰι, ἡ ἀποφολιά τῶν Μακεδόνων βασιλέων, ἔμεινε πάντα τόπος ἱερῆς, σὺν ἀρχικῇ κοίτῃ πού ἦταν καὶ προπύργιο τῆς τῆς Μακεδονίας.

Οι άνασκαφές που έγιναν, τόσο στην ακρόπολη Αιγών, δηλ. στη θέση της σημερινής πόλεως, όσο και στον κάμπο, όπου ήταν ή αρχαία "Έδεσσα, πόλις έμπορικη και άστική, έφεραν σε φώς έρείπια λαμπρών κτιρίων, ναών, θεάτρων, έργων τέχνης και αρχαίων νομισμάτων, με σύμβολο την αίγα, τó θρυλικό ζώο, που ώδήγησε τόν Κόρανο στην αίγα, τó μέρη τούτα κι έγινεν ó πρώτος οικιστής. Έτσι ή κατακτά, πού, κατά την παράδοση, έδωσε τó όνομα Αιγαί, στην αρχική πόλι, έγινε έκ τών υστέρων και τó τοπικό σύμβολο της Μακεδονίας. Μά σιγά σιγά τó όνομα Αιγαί ξεχνιέται και μένει μοναχά τó όνομα "Έδεσσα, ίδιως στη μεταγενεστέρα έποχή, όπότε άρχίζει και ó ξεπεσμός της Μακεδονίας.

Σήμερα η "Έδεσσα είναι μια πόλις προωδευμένη ηλεκτροφώτιστη, με πολλά όμοια κτίρια νέα, με αρκετά καλή ρυμοτομία, με πλήθος εργοστάσια ηλεκτροκίνητα, με κοινωνική και πνευματική κίνηση, εμπόριο ζωηρό και με έντονο τουρισμό το καλοκαίρι. Διατηρεί βέβαια και πολλά από τα παλιά τουρκόσπια και καλντιριωτά σκακία, πολλές συνεικίες μελαγχολικές με τὰ σκοτεινά «εργαστήρια», με την παράξενη εμφάνισή τους, που θυμίζουν τα περασμένα χρόνια, μα κι αυτά έχουν τη γάρβι τους. Είναι παλιά κειμήλια τα άρχαία εκείνα σπίτια με τη μακεδονική εμφάνιση, τα χαγιάτσια που εξέχουν και τις στέγες τών σπιτιών και δίνουν έναν τόνο γραφικότητας, όπως και οι παλιές της εκκλησίες, ο "Άγιος Θεόδωρος, η Παναγία, η "Άγια Έλεοδσα, ο "Άγιος Ίωάννης θεολόγος και η Κόμησις με τὰ σκαλιστά εικονοστάσια και τις ωράιες εικονογραφίες.

Θὰ ἔλεγε κανεὶς πῶς βρίσκεται σὲ μιὰ Βενετία χω-
ρὶς γόνδολες, μὲ τὴ διαφορά ὅτι ἐδῶ τὰ νερά δὲν εἰ-

ναί στάσιμα, ἀλλὰ τρέχουν βιαστικά, γιὰ νὰ καταλή-
ξουν σὲ ἕξη καταρράκτες, ποὺ βρίσκονται στὸ ἀνατο-
λικὸ μέρος τῆς πόλεως καὶ ἀπ' ἐκεῖ κατακυλοῦν μὲ
θόρυβο ἔνδς Νιαγάρᾳ, γιὰ νὰ πέσουν ὀρμητικὰ ἀπὸ
ὕψος 100 περίπου μέτρων καὶ νὰ συνεχίσουν τὸ δρόμο
τοὺς ἀνάμεσα στὸν κάμπο τῆς εὐφόρου Ἡμαθίας. Ἀπὸ
τὸ μέρος τοῦτο τὸ θέαμα εἶναι παραμυθένιο. Ἀπὸ τὸ
ἕνα μέρος οἱ καταρράκτες, ποὺ φαίνονται σὰν κάτι τὸ
ἀπίστευτο, ὅπου τὸ νερὸ τρέχει τὸν κατήφορο μὲ ὀρυθ-
ἀνυπερτακτὴ μετὰ βοῇ πᾶταγο καὶ θριαμβευτικὸ ἄλαλα-
γμό. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὸ πανόραμα τῶν βουνῶν
καὶ στὸ βάθος τὸ θέαμα τοῦ κάμπου ὡς πέρα στὴ Θεσ-
σαλονίκη, στὴ θάλασσα, στὸν Ὀλύμπο καὶ ὡς τὸ Ἕ-
γιον Ὅρος. Καὶ ἀκριβῶς κάτω στὰ πόδια σου,
στὰ κράσπεδα τοῦ γκρεμοῦ, οἱ θαυμαστοὶ κήποι, μὲ
πλήθος ὀπωροφόρα δέντρα, κυπαρίσσια, λεύκες καὶ
πρασινάδες. Ἀληθινὸς παράδεισος. Ὁ παράδεισος τοῦ
Μίδα μὲ τὰ «αὐτοφύη ρόδα ἐξηκοντάφυλλα ἀσύγκριτα
σὲ εὐωδία» ποὺ τοποθετεῖ ἐξῆς τῆς παράδοσις, ὅπως μᾶς
τὴν ἔχει διδάσσει ὁ Ἡρόδοτος.

A black and white line drawing of a traditional bullock cart. The cart has a large, rounded body and a high, arched back. It is pulled by a single bullock, which is shown in profile, facing right. The bullock has a hump and long, curved horns. The cart has two large, spoked wheels. The drawing is simple and appears to be a woodcut or a similar print.

οεσφής.
 "Όλη η περιοχή είναι πλουσιωτάτη
 σέ δημητριακά, όπωρικά, καπνά, λα-
 χανικά καί προϊόντα δασικά. Από τήν
 "Εδεσσα έξάγεται επίσης τό νόστιμο
 κοκκινόπιπερο, πού αποτελεί τό καρύκευμα κάθε φα-
 γητού μακεδονικής κουζίνας. Ό τόπος είναι πλουσιώ-
 τatos σέ μεταλλεύματα καί τό νερό, πού τρέχει δέν
 χροσιμεύει μόνον γιά τών πατιών τήν ευχαρίστησι, αλ-
 λά θέτει εις κίνησιν μύλους καί έργοστάσια, παράνει
 ηλεκτρισμό, πού δίνει ζωή σέ πλήθος βιομηχανίες ύφαν-
 τουογικές, ταπητουργία καί μεταξουργεία καί ψωμί σέ
 πλήθος κάσιμου.

Εἶναι ἕνας εὐλογημένος καρπὸς πλουσιώτατος σὲ
θρεπτικές οὐσίες ποὺ μποροῦν μὲ τὴν χαμηλὴ σχετι-
κῶς τιμὴ τους νὰ προσηυθεθοῦν ὅλοι.

Είναι νόστιμη και πολύ θερμαντική τροφή και για αυτό αξιολογείται ιδιαίτερα με το φτεινό αγριο χιμιών. Τρώοντας λίγη μαύρη σταφίδα, είτε μόνη είτε σε σταφιδόμαζα, το χιμιών αισθανόμαστε όληγότερο το κρύο. "Ας σημειωθεί πως μια δόα μαύρη σταφίδα περιέχει 2000 θερμίδες δηλ. περίπου όλο το ποσό των θερμίδων, που χρειάζεται ένας άνθρωπος την ημέρα. Γι' αυτό με τα λεπτά που δεσுவύν τα παιδιά σε καραμέλλες που δεν είναι ωφέλιμες καλύτερα να αγοράζουμε σταφίδα. Ή γλυκεία σταφίδα, που παράγεται στην χώρα μας και είναι περιζήτητος από όλον τον κόσμο, ζεσταίνει, προφυλάσσει από τη φοβερή αρρώστια τόν καρκίνο και προλαμβάνει την έκδηλωση του άρθριτισμού στη μεγάλη ηλικία, γιατί, εκτός από την θερμαντική της ιδιότητα είναι πλουσιωτάτη σε λευκωμα, σίδηρο, φώσφορο, μαγνήσιο, χρησιμότητα έναντιον το καρκίνου και πυρίτιο γνωστό για την αποτελεσματικότητά του κατά της άρθροσκληρώσεως.

Υστερere κάπως σe βιταμίνες από τo σταφύλι, γιατί είναι άποξηραμένος καρπός. Έπειδη όμως ξηραίνεται σtάν ήλιο διατηρεί αρκετή ποσότητα και από αυτές.

Τὸν εὐλογημένον αὐτὸν καρπὸν ποῦ εἶναι τόσο ἰσοῦ-
δος τροφή, γιὰ μικροὺς καὶ μεγάλους, πτωχοὺς καὶ
πλουσίους ἂς μὴ τὸν ξεχνοῦμε.

Μαθητική συνεργασία

ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ

Η ΑΣΤΕΙΡΕΥΤΗ ΒΡΥΣΗ

Ένα παιχνίδι πολύ εύκολο όσο και διασκεδαστικό που μπορεί να το κάνει ο καθένας είναι το εξής:

Παίρνουμε ένα δοχείο μεγαλούτσικο και βαθύ το όποιο γεμίζουμε με νερό ως επάνω. Κατόπιν έχουμε έναν ελαστικό σωλήνα του όποιου τοποθετούμε το ένα άκρο μέσα στο νερό και το άλλο το αφήνουμε ελεύθερο και κυρτωμένο σε σχήμα ανάποδο Λ, πράγμα που κατορθώνουμε αν δέσουμε ελαφρά με ένα σπάγγο σχεδόν στα άκρα του σωλήνα κατά τρόπον ώστε το ένα άκρον να είναι κοντώτερο από το άλλο και να μη βυθίζεται στο νερό. Τότε ρουφάμε απ' το ελεύθερο άκρο όπου να έλθω το νερό στο στόμα μας. Θα δούμε τότε πώς απ' εκεί θα αρχίσει να τρέχει το νερό σαν βρύση χωρίς καμμίαν διακοπήν. Κι' αν προσέξωμεν να μη χύνεται το νερό έξω από το δοχείο μπορούμε να επιτύχουμε να μην σταματήσει ποτέ να τρέχει ή βρύση που δημιουργήσαμε και επομένως θα έχουμε μίαν αστείρευτη βρύση.

ΑΛΛΑΓΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Βγάζω ν και βάζω ρ
και από μεγάλο πόνο
σε νησί σε φανερώνα.

Μέσα στη θάλασσα εγώ δλο βρίσκομαι,
μά συλλαβή, μία αν μου προσθέσης
και τόν τόνο αν κατεβάσης,
μεζές ωραίος γίνομαι.

ΠΑΝΑΓ. Γ. ΧΟΥΝΤΑΣ
Ε' τάξεως
Γυμνάσιον Κορωπίου

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΚΡΟΣΤΟΙΧΙΣ

Όριζοντίως

- 1) Πόλις στὰς ἀκτὰς τῆς Β. Θαλάσσης.
- 2) Λιμὴν τῆς Ἀγγλίας.
- 3) Κράτος τῆς Εὐρώπης.
- 4) Πόλις τῆς Ἑπείρου.
- 5) Πατρίς τοῦ πατρὸς τῆς Ἰατρικῆς.
- 6) Ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Μεσογείου.
- 7) Μέρος τῆς Ἀττικῆς.
- 8) Πελοποννησιακὴ πόλις.

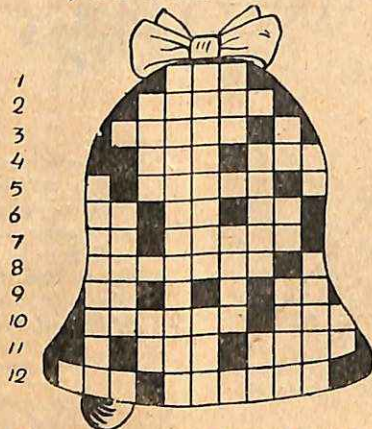
Καθέτως

Ποταμὸς τῆς Ἑλλάδος.
ΑΝΝΑ ΑΛΗΜΑΤΥΡΗ
Ζ' Γυμνάσιον Θηλέων
Τάξις Ζ' α'

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

Όριζοντίως: 1) Σύνδεσμος. 2) Ἰδιότης τοῦ Θεοῦ. 3) Ἐπολέμησε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Δαρείου. — Ἐπιφώνημα. 4) Σύζυγος τοῦ Κρόνου. — Μόριον. 5) Φράγμα. 6) Ὑποθετικόν. — Γαλλικὸ γράμμα. — Ἀντωνυμία. 7) Μουσικὸς φθόγγος. — Ἐπαρχία Μ. Ἀσίας. 8) Ὅποιος λύσῃ τὸ Σταυρόλεξο. 9) Γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου. — Ἐπιφώνημα. — Φωνήεν. — 10) Πόλις τῆς Μ. Ἀσίας. — Γερμανικὴ προσταγή. 11) Ἀρθρον. — Πρόθεσις. — Αὐτοκίνητο. 12) Ἐπίρρημα τοπικόν. — Ὑπάρχουν τέσσαρα εἰς τὸν ὀρίζοντα (ἐνικός).

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Καθέτως: 2) Ἰδιοφυία. 3) Ἐπίθετο τῆς σμύριδος. 4) Ὅρος τοῦ μπρίτζ. — Μουσικὸς φθόγγος. 5) Οἰκοδομικὴ καταστροφή. 6) Ποταμὸς τῆς Μακεδονίας. — Ἀναφορικὴ ἀντωνυμία (θηλ.). 7) Νῆσος τῶν Κυκλάδων. — Ἀρθρον. — Συγκεντρωμένη σκέψις. 8) Ἀναφ. ἀντωνυμία. — Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν. 9) Ἀνάστεναγμός. — Λουλούδι. — Ἀντωνυμία (πληθ.). 10) Λεπτὴ σὰν κλωστή. — Τὸ τέλος τοῦ Μ. Ναπολέοντος. 11) Νότα μουσικῆ.

Α. ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗ
ΣΤ' Γυμν. Θηλέων Ἀθηνῶν

ΛΥΣΕΙΣ

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟΥ ΚΑΙ ΑΙΝΙΓΜΑΤΩΝ
Μηνὸς Δεκεμβρίου

Α' Σταυρόλεξον: Όριζοντίως: 1) Μπαίραμι — 2) Πόα — ἦν. 3) Αἰ — Σκι — Α. 4) Ροή — Ἰώθ. 5) Ντό — Ντλ. 6) Ἀτι — ΞΞ. 7) Ἐς — ἄδω — Ο. 8) Ἰεννησεῖ.
Καθέτως: 1) Μπαρ — Λέι. 2) Ἴον — Σέ. 3) Ἀπ — Ητα. 4) Ἴος — Ο. — 5) Ρακί — Ἰδη. 6) Ἴων — Ὡς. 7) Μη — Βήξ. 8) Ἴνα — Ἰεοί.

Β' Λεξιγριφος: Ἀρτα = Ξέρξης.
Γ' Τονόγριφος: Καλὸς = Κάλος.
Δ' Αἰνίγματα: Γαστήρ — Ἀστήρ — Εὐ-ρωτὰς = Εὐρώτας. Περί- Ἀνδρος = Περίανδρος. Ρόδος = ρόδον.
Ε' Προβλήματα: 1) 18 γυναῖκες καὶ 2 ἄνδρες. 2) Εἶχε 30 πρόβατα.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

3) Σαράντα παραθύρια. Σε κάθε παράθυρο 40 κοπελιές σε κάθε κοπελιά 40 μήλα στην ποδιά. Πόσα γίνονται;

4) Ένας αέτος πετούσε πάνω από μία λίμνη. Βλέπει ένα κοπάδι πάπιες που κολυμπούσαν. Ὁ αέτος γιὰ νὰ τὴν πειράξη τοὺς λέει.

«Γεῖά σας πάπιες ἑκατό».

Μὰ μιά ξευπητή πάπια δὲν τοὺν χάρισε καὶ τοὺ δίνει ἀμέσως τὴν ἀπάντησιν:

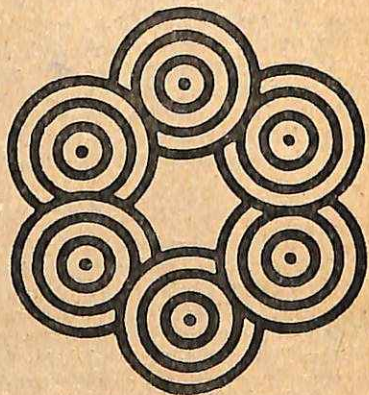
«Ὅχι δὲν εἵμαστε ἑκατό. Ἀν εἴμαστε ὅσες εἵμαστε κι' ἀκόμα ἄλλες τόσες κι' οἱ μισὲς ἀπὸ ὅσες εἵμαστε, καὶ οἱ μισὲς ἀπὸ τὴν μισὴ καὶ μιά ἀκόμα θὰ εἵμαστε ἑκατό». Πόσες ἦταν τὸ κοπάδι οἱ πάπιες;

5) Δυὸ μαρινάδες κάθονται κάπου κάθε μία μετὰ τὸ παιδί της. Πόσοι ἦταν ὅλοι μαζί;

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΡΑΝΤΣΙΟΥ
Γυμν. Θηλέων Σεργῶν

ΟΠΤΙΚΗ ΑΠΑΤΗ

Κρατήστε τὸ περιοδικὸ ὄρθιο μπροστά σας καὶ ἀρχίσετε νὰ τὸ περιστρέφετε γρήγορα σὲ μικροὺς κύκλους. Τότε θὰ ἴδῃτε ὅτι οἱ μικροὶ

κύκλοι τοῦ σχήματος θ' ἀρχίσουν νὰ περιστρέφονται κι ἐκεῖνοι γρήγορα σὰν ρόδες καμμιᾶς μηχανῆς.

ΚΡΗΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΤΟΥ ΓΕΝΙΤΣΑΡΟΥ

Τὸν καιρὸ ποὺ ἡ Κρήτη ἦταν σκλαβωμένη στοὺς Τούρκους, ζοῦσε ἐκεῖ ἕνας Γενίτσαρος ἑξακουστὸς γιὰ τὴν ἀγριότητά του. Ἦταν ὁ σκληρότερος Γενίτσαρος ποὺ γνῶρισε ἡ Κρήτη καὶ ὁ φανατικώτερος χριστιανομάχος. Μόνο τ' ὄνομά του ἄκουαν οἱ Χριστιανοὶ κι' ἔτρεμαν.

Μιά φορά, λοιπὸν, ἔτυχε ὁ Γενίτσαρος ἐκεῖνος νὰ περάσῃ κι' ἀπὸ τὸ Μοναστήρι τοῦ Πάνω - Ξήφῃ. Ἦταν χειμῶνας, μὰ ὁ καιρὸς ἦταν γλυκὸς κι' ἡ μέρα ζεστή.

Οἱ καλόγεροι, καθισμένοι στὴν λιανίδα στὸ πεζούλι τοῦ μοναστηριοῦ, ξεκκουκίζαν σιωπηλοὶ τὰ κομπολόγια τους, βυθισμένοι σὲ συλλογὴ.

Ξαφνικὰ ἡ μεγάλη πόρτα τοῦ Μοναστηριοῦ ἀνοίξε καὶ παρουσιάστηκε ὁ ἄγριος Γενίτσαρος.

Οἱ καλόγεροι προθυμοποιήθηκαν νὰ τὸν περιποιηθοῦν, γιὰτὶ ἤξεραν καλὰ μὲ ποιὸν εἶχαν νὰ κάμουν.

Σὲ μιά στιγμὴ, ὁ ἡγούμενος τοῦ Μοναστηριοῦ, γέρος ἀσπρομάλλης καὶ σκυφτὸς ἀπὸ τὰ χρόνια, εἶδε τὸ γουροῦνι, ποὺ γυρνοῦσε μέσα στὴν αὐλὴ, νὰ εἶναι ἀνίσχυρο, νὰ μαζεῦῃ κουρέλια καὶ ξύλα καὶ νὰ τὰ φέρνῃ στὴ χοιροφωλιά του.

— Μοῦ φαίνεται πὼς ἀπόψε θὰ χιονίσῃ, εἶπε σιγὰ ὁ ἡγούμενος, σὰν νὰ μιλοῦσε στὸν ἑαυτὸ του.

Τ' ἄκουσε ὅμως ὁ Γενίτσαρος καὶ τὸν ρώτησε ἀγριεμένος.

— Πὼς θὰ κατὰλαβες, γκιαούρη, πὼς θὰ χιονίσῃ. Δὲν βλέπεις τὴν λιανίδα ἐξῶ;

— Ἀφέντημ, ἔκαμε διστακτικὰ, ὁ ἡγούμενος. Τί νὰ σοῦ πῶ. Νά, εἶδα, μὲ τὸ συμπάθειο, τὸ γουροῦνι μας νὰ σέρνῃ στὸ κομμάτι τοῦ κουρέλια καὶ ξύλα. Κι' ἔχουνε νὰ ποῦνε πὼς, ἅμα τὰ ζωντανὰ κάνουν ἔτσι, χιονίζει.

— Μωρὲ γκιαούρη, φώναξε ὁ Γενίτσαρος, πιδ ἄγριος ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά. Τὰ γουροῦνια σας, μωρὲ ἄπιστοι, μπορεῖ νὰ ξέρουνε πότε θὰ

χιονίσῃ; Ἀν ὡς αὔριο δὲν γίνεῖ αὐτὸ ποὺ λὲς θὰ σοῦ πάρω τὸ κεφάλι, μόνο ξέρε το.

Καὶ φουρκισμένος ὁ Γενίτσαρος σηκώθηκε κι' ἔφυγε.

Οἱ καλόγεροι κι' ὁ ἡγούμενος κέρωσαν. Γιάτὶ ἤξεραν πὼς ὅ,τι ἔλεγε ὁ Γενίτσαρος τὸ ἔκανε. Κι' ἂν ὡς τὴν ἄλλη μέρα δὲν χιονίσει, ὁ ἡγούμενος ἦταν χαμένος.

Ὁ ἥλιος εἶχε πιά βασιλεύσει καὶ τὸ σκοτάδι ἀπλώθηκε ὀλόγυρα. Κανένα σημάδι ὅμως πὼς τὴ νύχτα θὰ χιονίσει. Τ' ἄστρα ἔλαμπαν ψηλά, σὰν νὰ ἦταν καλοκαιρινὴ νύχτα.

Οἱ καλόγεροι, μὲ σφιγμένη τὴν καρδιά ἀπὸ τὴν ἀγωνία, μῆλκαν στὴν ἀγρυπνία. Ἡ ἀκολουθία προχωροῦσε καὶ κανεὶς δὲν κατὰλαβε τὴν ἀλλαγὴ τοῦ καιροῦ.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα ὁ οὐρανὸς σκεπάστηκε ἀπὸ πυκνὰ σύννεφα καὶ ὥσπου νὰ ξημερώσῃ, τὸ χιόνι σκέπασε μισὸ μέτρο τὴ γῆ.

Ὁ Γενίτσαρος, ποὺ ετοίμασε ἀπὸ βραδὺς τὸ γιγαγιάνι του, βέβαιος πὼς τὴν ἄλλη μέρα θὰ ἔπαιρνε τὸ κεφάλι τοῦ ἡγούμενου, ἔτριβε τὰ μάτια του, ὅταν σηκώθηκε τὸ πρωῒ. Τὸ χιόνι ὅμως ἐξακολουθοῦσε νὰ πέφτῃ πυκνὸ ὡς τὸ μεσημέρι καὶ δὲν τὸ κούνησε ἀπὸ τὸ κονάκι του.

Κατὰ τὸ ἀπόγεμα, ὁ καιρὸς μαλάκωσε καὶ ὁ Γενίτσαρος τράβηξε γιὰ τὸ Μοναστήρι. Στὸ δρόμο ἀντάμωσε τὸ Χότζα.

— Τὸ ἤξερες ἡ ἀφεντιά σου ἀφέντημ Χότζα, πὼς σήμερα θὰ χιονίσει; Ποῦ νὰ τῷ ξέρα, Γενίτσαρέ μου, ἐγὼ τέτοιο πράμα; Ἀστρονόμος εἶμαι;

Ὁ Γενίτσαρος θυμωμένος ἄρπαξε τὸ Χότζα καὶ τοῦ ἔδωσε τῆς χρονιάς του.

— Ἀκούς ἐκεῖ, ὁ Χότζας νὰ μὴ ξέρῃ ὅσα ξέρουν οἱ χοῖροι τῶν Γκιαούρηδων;

Κι' ἀφοῦ ὁ Γενίτσαρος ξεθύμανε στὸ Χότζα, συνέχισε τὸ δρόμο του γιὰ τὸ Μοναστήρι.

Σὰν ἔφτασε ἐκεῖ, χωρὶς νὰ χαιρετίσῃ, φώναξε:

— Γκιαούρη, κέρδησες!

Καὶ χωρὶς νὰ πῇ τίποτ' ἄλλο, ἐδήλωσε πὼς δλα τὰ τσιφλίκια του ὀλόγυρα τὰ δωρίζει στὸ Μοναστήρι τοῦ Πάνω Ξήφῃ.

Ἔτσι τὸ Μοναστήρι τοῦ Πάνω Ξήφῃ ἔγινε ἀπὸ τότε πλουσιώτατο μὲ τὰ χτήματα τοῦ Γενίτσαρου, ποὺ τὰ κέρδισε ἡ σοφία τοῦ χοῖρου τῶν Γκιαούρηδων!...

ΑΝΔΡ. ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΚΗΣ

ΕΥΘΥΜΟ ΠΝΕΥΜΑ

Τὰ κ η ς: Ἀχ... κατὰπια μιά καρφίτσα...

Μ ι μ η ς: Δὲν πειράζει, ἔχουμε πολ-λές...

Ὁ Ν ι κ ο ς, ποὺ παρ' ὀλίγο θὰ τὸν πατοῦσε τὸ αὐτοκίνητο, μόλις σώθηκε φωνάζει στὸν σωφὲρ:

Τί νὰ σοῦ κάνω, ἔπρεπε νὰ μ' ἀφήσῃς στὸν τόπο καὶ θὰ σοῦ λεγα!

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

Φρόντιζε ὁσάκις σοῦ μιλοῦν οἱ μεγαλύτεροί σου νὰ τοὺς ἀκούς μὲ σεβασμὸ μὰ καὶ προσεκτικὰ. Πρῶτα θὰ δῇς τί θὰ σοῦ ποῦν καὶ τὴν ἀντίρρησί σου, μόνο στὸ τέλος νὰ τὴν πῇς μὲ λόγια εὐγενικά.

Ἔχε πάντα στὸ μυαλό σου, καὶ στὸ λέω γιὰ καλὸ σου πὼς στὸν κόσμὸ αὐτὸν δὲν πρέπει νὰ τὰ θὲς ὅλα δικά σου. Μάθε νὰ ὑποχωρῇς καὶ ποτὲ μὴ λησμονεῖς πὼς καὶ σὺ εἶσαι γεννημένος μὲ τὰ ἐλαττώματά σου.

ΦΟΥΛΑ ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΥ

Σ η μ. Οἱ Ἐρυθροσταρίται μας ἄς βάλουν τὰ λόγια, ποὺ χεριάζεται ἡ εἰκόνα αὐτή.

Ὁ Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς Νεό-
τητος εὐχεται εἰς ὅλους τοὺς συνεργά-
τας του ἐκπαιδευτικοὺς, ἐρυθροσταυρί-
τας καὶ τοὺς ἀναγνώστας του
Εὐτυχισμένο τὸν καινούργιον χρόνον

23

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Στίχοι καὶ Μουσική
Ξ. Γ. ΑΣΤΕΡΙΑΔΗ.

Μέτρια, ζωηρά.

Μᾶς ἤρ.δε κί.ε. φέ.τος και.νούργια χρο.νιά, Μᾶς ἤρ.δε και

πά.λι πρω.το.χρο.νιά. Στούς δρόμους, σὰ ἐπί.τια, τὰ κάλλαντ' ἄ.κοῦ. με, παι.

διὰ ξε.φω.νί.ζουν. Ἐμ. Ἐμ. πρὸς, νὰ τὰ ποῦ.με, βρα. δυ.ές μα.χεμ. μέ.νες, βρα.

δυ.ές ὁ.λο.χα.ρές, Γλυ.κά. ἐ.τοι. μάλ.ουν οἱ νυ.κο.κυ.ρές, Τὸ δέντρο στή

μέ.ση, κε.ρά.κια ἄ.να. μέ.να κι ἄ.πά.νω δω.ρά.κια παν.τοῦ κρε.μα.μέ.να.

REFRAIN *Allegro*

Νά.τος, νά.τος ὁ ἄ.θη.βα. σί.λης ποῦ τὴν πόρ.τα μᾶς χτυ.πᾶ, Σ' ὁ.λους ὤ.ρα θὰ μοι.

ρά.ση, ὁ.λους ὁ.σους ἄ.γα.πᾶ. Τὰ παι.διά, τὰ παι.διά, ὁ.λα

ΠΙΧ
ΦΡΕΤΣΑΣ

τύ.τη τὴ βρα.δυὰ, θὰ τὰ ποῦ.νε, θὰ τὰ ποῦ.νε μ' ὅ.λη τὴν καρ.διά.